

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและส่งเสริม

ตารางที่ 7 ข้อมูลศักยภาพองค์กรชุมชนและเครือข่ายในการจัดการทรัพยากร

ชื่อองค์กร	วัตถุประสงค์	แนวทางการกิจกรรม	ความสัมพันธ์	
			+	-
1.อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง	ดูแลรักษาป่า สัตว์ป่า	-ออกตรวจป่า -ตั้งหน่วยตรวจคนเข้าออก -ปราบปรามการทำลายป่า	-เจ้าหน้าที่ไม่ใช้ความรุนแรงกับชาวบ้าน -ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า	-กดดันชาวบ้านในช่วงแรก
2.เกษตรตำบล	ส่งเสริมการทำ การเกษตร	-แจกพันธุ์ไม้และปุ๋ย	-ชาวบ้านได้ของฟรี	-สนับสนุนเกษตรเชิงเดี่ยวใช้สารเคมี
3.ททท.	ส่งเสริมการท่องเที่ยว	-สำรวจแหล่งท่องเที่ยว -ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว -แนะนำแนวทางการจัดการ	-เพิ่มรายได้ให้ชุมชน -ได้แนวร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร	
4.โครงการป่า-ทะเลเพื่อชีวิต	-เสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชน -แนะแนวทางการอยู่ร่วมกับป่า -เสริมความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน	-แนะนำเรื่องการจัดการ -จัดเวทีฝึกอบรมประชุม สัมมนาเพื่อเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน -ประสานงานกับภาครัฐ -เป็นที่ปรึกษา	-ได้สร้างจิตสำนึกของชาวบ้านเรื่องการอนุรักษ์ป่า การทำเกษตรยั่งยืน และการบริหารจัดการทรัพยากร	

ชื่อองค์กร	วัตถุประสงค์	แนวทางกิจกรรม	ความสัมพันธ์	
			+	-
5.อบต.	สนับสนุน กิจกรรมพัฒนา ชุมชนและ สิ่งแวดล้อม	-ให้งบประมาณ สนับสนุนชุมชน -จัดเดินสำรวจป่า	-ตัวแทนชุมชนได้เข้า ไปร่วมวางแผนงาน อบต.	-งบประมาณ อบต. มีน้อย
6.สำนักงาน สิ่งแวดล้อม ภาคที่11	ส่งเสริมการ รักษา สิ่งแวดล้อม	-ให้ข้อมูลกับชุมชน -ให้คำแนะนำด้าน สิ่งแวดล้อม		
7.สาธารณสุข อำเภอ	ดูแลสุขภาพ ชาวบ้าน	-สนับสนุนยา -ให้คำแนะนำ -ฝึกอบรมผสม.	-ชาวบ้านเข้าถึงบริการ สาธารณสุขมากขึ้น	
8.ป่าไม้อำเภอ	ส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษาป่าไม้			-ไม่ยอมรับบทบาท ของชุมชน

4) ปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดการท่องเที่ยวในนครบางจำ

4.1 ความขัดแย้งในเรื่องแนวคิดและผลประโยชน์ เนื่องจากประสบความขาดทุนของกลุ่มที่จัดการท่องเที่ยวในชุมชนในต้น เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของสมาชิกซึ่งสาเหตุหนึ่งน่าจะเกิดจากการไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ ทำให้ชุมชนมองว่าเพราะธุรกิจการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนแตกแยกและอีกสาเหตุหนึ่งน่าจะเกิดจากความไม่เข้าใจของสมาชิกที่ไม่ได้เข้าร่วมจัดการในช่วงแรก ซึ่งมองว่าการท่องเที่ยวเป็นการทำธุรกิจของคนเพียงกลุ่มเดียว

จากเหตุผลดังกล่าวในเวทีเสวนา " ทิศทางการท่องเที่ยวบ้านบางจำ " จึงหยิบยกประเด็นเรื่องนี้ขึ้นมาพูดคุยจนได้ข้อสรุปเชิงสังคมว่า

- 1.) ทุกคนคิดเหมือนกัน และเห็นด้วยว่า ควรให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนต่อไป
- 2.) ทุกคนต้องรับผิดชอบสังคมร่วมกัน
- 3.) ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น ทุกคนยังรัก เห็นใจและเอื้ออาทรต่อกัน

และหลังจากที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการมาเป็นการจัดการโดยชุมชน ก็พบปัญหาใหม่ คือ การที่ชุมชนมองว่า รูปแบบการจัดให้นักท่องเที่ยวพักอาศัยอยู่กับชาวบ้าน(Home Stay)นั้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตกับบางครอบครัว และอาจก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการแบ่งผลประโยชน์ ดังนั้น หลังจากกลับมาจากการศึกษาดูงาน ได้มีการจัดเวทีเสวนา "รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ" และได้หยิบยกประเด็นดังกล่าวมาพูดคุย และได้ข้อสรุปว่า ให้มีการสร้างบ้านพักรับรองของ

ชุมชนขึ้น บริเวณที่ดินสาธารณะกลางชุมชน เพื่อนักท่องเที่ยวพัก และคงรูปแบบ(Home Stay) ไว้สำหรับบ้านที่ยังมีความพร้อม เพื่อให้เป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยว โดยให้คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้น เป็นผู้ดูแลและจัดการเรื่องผลประโยชน์

4.2 บ้านบางจำอยู่ในพื้นที่เขตอนุรักษ์ กล่าวคือ บ้านบางจำอยู่บริเวณตอนกลางของอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง จึงทำให้การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำได้ค่อนข้างยาก ซึ่งมีวิธีการแก้ไขโดยให้ความร่วมมือกับทางอุทยานฯ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ ในขณะเดียวกันชุมชนก็ต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์พื้นที่

4.3 การขาดประสบการณ์ในการดำเนินการการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งอาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่ด้อยคุณภาพ เช่น ในการล่องแพ ไม่มีนักสื่อความหมายธรรมชาติที่มีประสบการณ์ในการอธิบายเกี่ยวกับระบบนิเวศ หรือสิ่งที่พบเห็นได้ในช่วงการเดินทาง ซึ่งมีแนวทางแก้ไขโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเป็นนักสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นต้น

4.4 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ ในระยะหลังเกิดความไม่ต่อเนื่องของนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยหนึ่งอาจเกิดจากการร้องขอของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยต่อภาคธุรกิจเอกชน (บริษัทนำเที่ยว) ให้ชะลอการนำนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวในพื้นที่ เนื่องจากต้องการรอผลการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต่อรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของบ้านบางจำ

4.5 บ้านบางจำมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ดำเนินการอยู่และกำลังจะเริ่มดำเนินการ เช่น การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย กิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้าน และโครงการเศรษฐกิจชุมชนซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ชุมชนขาดแรงกระตุ้นในการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อรองรับการท่องเที่ยว หากแต่แกนนำของชุมชน และคณะที่มิวิสัยได้พยายามสร้างความเข้าใจ เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะร่วมมือกับการท่องเที่ยวในชุมชนที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในอนาคตอันใกล้

นอกจากนี้ในการดำเนินกิจกรรมเป็นกลุ่มชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกฎระเบียบเพื่อใช้ในการปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น ชุมชนจึงได้กำหนดกฎระเบียบขึ้น ซึ่งจะกล่าวในตอนต่อไป

3.แนวทาง/มาตรการในการจัดการการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ที่เหมาะสมต่อพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน

ในการกำหนดแนวทางในการวางแผนการท่องเที่ยวการใช้เทคนิค SWOT Analysis เพื่อการวิเคราะห์จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, ศักยภาพ และภัยคุกคามของกิจกรรมต่างๆ ที่จะพัฒนาและดำเนินการในโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณลุ่มน้ำคลองยันที่มีผลต่อทรัพยากรกายภาพ, ชีวภาพ, สังคม ทั้งผลทางตรง (ปัจจัยภายใน) และผลทางอ้อม (ปัจจัยภายนอก) โดยทรัพยากรกายภาพแบ่งเป็น 18 ชนิด ทรัพยากรชีวภาพแบ่งออกเป็น 4 ชนิด และสังคมแบ่งออกเป็น 7 ชนิด ผลของการใช้เทคนิคนี้ในการวิเคราะห์โครงการดังกล่าวได้แสดงไว้ในตารางที่ 8 และตารางที่ 9 โดยปัจจัยภายในมีจุดแข็งอยู่ 16 ประเด็น จุดอ่อนอยู่ 12 ประเด็น โอกาส 1 ประเด็น ภัยคุกคาม 4 ประเด็น ส่วนปัจจัยภายนอกมีจุดแข็งอยู่ 4 ประเด็น จุดอ่อน 6 ประเด็น โอกาส 17 ประเด็น และภัยคุกคาม 11 ประเด็น และได้สรุปวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกไว้ ตามตารางที่ 10 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายใน					
หัวเรื่อง	S	w	O	t	หมายเหตุ
สภาพทางกายภาพ					
ขอบเขต	/				อยู่ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์มาก
ลักษณะพื้นที่	/				ลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม และเป็นต้นน้ำ เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
ลักษณะอากาศ	/				มีความชื้นสูง มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ต่าง ๆ
ฤดูกาล	/				มีฝนตลอดแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของป่าตลอดปี
ปริมาณน้ำท่า		/			มีปริมาณน้ำท่ามากจึงมีตะกอนลงสู่ลำน้ำ ทำให้ดินเหนียว
คุณภาพน้ำ	/				น้ำสะอาด / ไม่มีสารพิษปนเปื้อนเป็นอันตรายของพืชและสัตว์ได้
ด้านเสียง	/				เงียบสงบเป็นธรรมชาติ
การกำจัดขยะ		/			ยังไม่มีกำจัดขยะที่มีมาตรฐานพอ
ปริมาณฝุ่น	/				มีปริมาณน้อย
พื้นที่ชั้นลุ่มน้ำ	/				มีพื้นที่ชั้น 1 มาก ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ของต้นน้ำ
สภาพพื้นที่		/			เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม และการพังทลายของดิน
การชะล้าง		/			มีการชะล้างสูง 38.4 ตัน / ไร่/ปี ทำให้ลำน้ำตื้นเนื่องจาก

				ตะกอนไหลลงสู่ลำน้ำ
การใช้ที่ดิน		/		ใช้ที่ดินผิดประเภท / ใช้บริเวณชั้นลุ่มน้ำที่ 1
แร่ธาตุ	/			มีแร่มากมายหลายชนิด เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว
การคมนาคม		/		การคมนาคมไม่สะดวก / ถ.ดินแดง ทำให้ธรรมชาติยังสมบูรณ์
การสื่อสาร		/		ไปรษณีย์โทรเลขไม่สามารถให้บริการได้ทุกตำบล
การไฟฟ้า		/		อาจมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายแต่ทำลายสิ่งแวดล้อมและมีเฉพาะบางหมู่บ้าน
การประปา		/		มีน้ำบริการบางหมู่บ้าน
สภาพทางชีวภาพ				
ป่าไม้	/			ป่าไม้ยังมีความอุดมสมบูรณ์
พืช	/			พบพืชหลายชนิด
สัตว์บก	/		/	มีสัตว์ป่ามากมายหลายชนิดพบบริเวณสันเขารอบ ๆ หมู่บ้าน ยังพบสัตว์ที่หายาก
สัตว์น้ำ	/			มีสัตว์น้ำที่หลากหลายทางชีวภาพ
สภาพทางสังคม				
จำนวนประชากร	/			เพราะมีประชากรน้อยจึงไม่มีการบุกรุกป่าต้นน้ำมากนักทำให้ ป่ายังอุดมสมบูรณ์
การศึกษา		/		มีโรงเรียนไม่พอ
อาชีพ		/		มีการปลูกพืชยืนต้น, กาแฟ, เป็นต้น ทำให้มีการถางป่า
ศาสนา	/			ประชากรนับถือศาสนาพุทธที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทางด้านเดียว
สาธารณสุข		/		อุปกรณ์ไม่เพียงพอ บางที่ไม่มี
โรงพยาบาล		/		ไม่มี
นักท่องเที่ยว			/	นักท่องเที่ยวมากขึ้นก็มีการคุกคามธรรมชาติมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก					
หัวเรื่อง	S	w	O	t	หมายเหตุ
สภาพทางกายภาพ					
ขอบเขต			/		มีพื้นที่ที่หลากหลายเหมาะแก่การเดินป่า
ลักษณะพื้นที่			/		ลักษณะพื้นที่แตกต่างกันเหมาะกับการผจญภัย / ตั้งแคมป์
ลักษณะอากาศ			/		อากาศชั้นสูง ยามเช้าอากาศสบาย วิิวทิวทัศน์สวยงาม

ฤดูกาล		/		มีการท่วมขังของน้ำ ทำให้ช่วงเวลาท่องเที่ยวมีจำกัด
ปริมาณน้ำท่า			/	สามารถล่องแก่งได้
คุณภาพน้ำ			/	สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้
ด้านเสียง			/	ถ้านักท่องเที่ยวมากอาจทำให้สัตว์ป่าตกใจได้ง่าย
การกำจัดขยะ			/	นักท่องเที่ยวมากทำให้ขยะมากตาม ต้องมีการกำจัดขยะที่ดี
ปริมาณฝุ่น	/		/	อากาศขึ้นทำให้มีปริมาณฝุ่นน้อย / อากาศสดชื่น / เป็นที่พักตากอากาศ
พื้นที่ชั้นลุ่มน้ำ		/	/	การใช้ชั้นลุ่มน้ำที่1ในการทำกิจกรรม อาจเป็นปัญหาต่อต้นน้ำได้

สภาพพื้นที่			/	พื้นที่เป็นทางชันผสมกับดินแดง การท่องเที่ยว / ผจญภัย / เดินป่า / สุนัขต้อน
การชะล้าง		/	/	มีการชะล้างสูง ทำให้พื้นที่ทรุดตัวง่าย
การใช้ที่ดิน	/			ทำให้มีการควบคุมการใช้ที่ดินได้อย่างทั่วถึง
แร่ธาตุ			/	อาจมีการขอสัมปทานเหมืองแร่ทำให้ทรัพยากรต้นน้ำถูกทำลาย
การคมนาคม			/	มีการปรับปรุงถนนดินแดงให้สะดวกขึ้น
การสื่อสาร	/		/	มีการติดต่อสื่อสารที่สะดวก อาจมีการให้ความช่วยเหลือในการสื่อสารมากขึ้น
การไฟฟ้า			/	มีไฟฟ้าพอในอนาคต
การประปา		/		บริการน้ำไม่เพียงพอ
สภาพทางชีวภาพ				
ป่าไม้			/ /	คนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวธรรมชาติอาจถูกคุกคามจากนักท่องเที่ยว
พืช			/ /	มีพันธุ์ไม้หายากเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอาจถูกคุกคามจากนักท่องเที่ยวทำให้สูญพันธุ์ได้
สัตว์บก		/		มีสัตว์หายากใกล้สูญพันธุ์ อาจถูกคุกคามจากนักท่องเที่ยว
สัตว์น้ำ		/	/	แหล่งวางไข่ถูกรบกวน อาจถูกคุกคามจากนักท่องเที่ยว
สภาพทางสังคม				
จำนวนประชากร			/	จำนวนประชากรมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาชุมชนได้
การศึกษา			/	คนในท้องถิ่นมีโอกาสเรียนรู้ภาษาจากเจ้าของภาษาได้ตรง

อาชีพ	/	/		มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีรูปแบบ เพื่อป้องกันผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยว/ มีการสร้างงานให้ประชากรมากขึ้น
ศาสนา			/	มีหลายวัฒนธรรมอาจมีปัญหาได้
สาธารณสุข		/		ทางสาธารณสุขอาจให้ความช่วยเหลือมากขึ้น
โรงพยาบาล		/		ทางสาธารณสุขอาจให้ความช่วยเหลือมากขึ้น
นักท่องเที่ยว		/		เป็นที่รู้จักกันมากขึ้น

ตารางที่ 10 สรุปการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายใน	S	w	O	t
กายภาพ	10	8	0	3
ชีวภาพ	4	0	1	0
ด้านสังคม	2	4	0	1
รวมผลกระทบภายใน	16	12	1	4
ปัจจัยภายนอก				
กายภาพ	3	4	10	5
ชีวภาพ	0	2	2	4
ด้านสังคม	1	0	5	2
รวมผลกระทบภายนอก	4	6	17	11

การวิเคราะห์โดย SWOT

1. ด้านกายภาพ

จุดแข็ง (Strength) มีพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ ยังมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับการผจญภัย ลักษณะอากาศมีฝนตกตลอดปี ปริมาณความชื้นค่อนข้างสูง อากาศเย็นสบาย บริเวณเนินเขายามเช้าสามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามได้กว้างไกล เช่น ทะเลหมอก เป็นต้น คุณภาพน้ำจัดอยู่ในชั้นดีมาก มีความสงบ ร่มรื่นแวดล้อมด้วยธรรมชาติ ไม่มีมลพิษทางอากาศมากนัก และยังเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นบริเวณต้นน้ำด้วย

จุดอ่อน (weakness) มีปริมาณน้ำมากในช่วงฤดูฝน ทำให้มีการชะล้างพังทลายของดินสูง เป็นเหตุให้แม่น้ำ ลำธาร ต้นเขิน การใช้ที่ดินส่วนใหญ่มีการบุกรุกในการทำเกษตร รวมถึงปัจจุบันยังไม่มีการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ดีพอ เป็นผลให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังนับเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่ต้องการจัดการที่เหมาะสม เนื่องจากยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่เป็นมาตรฐาน ด้านสาธารณสุข ปลอดภัย การสื่อสาร ไฟฟ้า และประปา ยังมีไม่ทุกหมู่บ้าน

โอกาส (opportunity) ช่วงที่มีปริมาณน้ำท่วมมากสามารถที่จะล่องแก่งได้ รวมถึงสภาพของพื้นที่ที่เป็นชั้นและสะพานไม้ซีกเหมาะที่จะผจญภัย และบริเวณใกล้มีพื้นที่เหมาะสมต่อการตั้งแคมป์พักแรม ซึ่งน้ำบริเวณนี้สามารถที่จะนำมาอุปโภค และบริโภคได้ ในการพัฒนาด้านการสื่อสารจะมีมากขึ้นทำให้มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกขึ้นในอนาคต เช่นการสร้างถนนที่มีความปลอดภัยในการเดินทางที่จะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

สิ่งคุกคาม (threaten) การชะล้างของน้ำทำให้ผิวดินถูกชะล้างเป็นจำนวนมาก มีผลต่อแหล่งน้ำ เช่น มีการตื่นขึ้นของแหล่งน้ำจากตะกอนดิน นอกจากนี้ หากมีการขุดสัมปทานแหล่งแร่ในอนาคต จะปิดกั้นการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณขยะ ผุน เลียง ซึ่งผันแปรตามกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าจากสิ่งรบกวนที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้

2. ด้านชีวภาพ

จุดแข็ง (strength) เนื่องจากพื้นที่เป็นเขตอนุรักษ์เป็นลุ่มน้ำชั้น 1A เป็นผลให้สามารถคุ้มครองให้บริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่มีพืชพรรณที่อุดมสมบูรณ์กว่า 228 ชนิด สัตว์ป่าชุกชุม และพบเห็นได้ง่าย เหมาะแก่การล่องสัตว์ และการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติจากสภาพนิเวศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ

จุดอ่อน (Weakness) เนื่องจากป่าที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ดี และมีสัตว์ป่าชุกชุมสัตว์ป่าบางชนิดอาจเป็นอันตรายหรือทำร้ายนักล่องสัตว์ได้ เช่น งูพิษ ชนิดต่างๆ เสือ หมู หนูป่า เป็นต้น

โอกาส (opportunity) จากสภาพความชุกชุมด้านชีวภาพและความหลากหลายดังกล่าว ควรจัดการท่องเที่ยวเชิงศึกษา และเป็นแหล่งศึกษาทางชีวภาพที่สำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่มีโอกาสในการพัฒนาในอนาคต

สิ่งคุกคาม (threaten) หากมีการจัดการท่องเที่ยวโดยไม่มีการควบคุมที่ดี อาจส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม และนิเวศที่สมบูรณ์เหล่านี้ได้ เนื่องจากมีความเปราะบางมาก การควบคุมการท่องเที่ยวในอัตราที่เหมาะสมจึงเป็นความจำเป็น สิ่งที่ควรดำเนินการควบคู่กันไปคือ ระบบกำจัดขยะ น้ำเสีย สิ่งปฏิกูล เลียงและฝุ่นเป็นต้น

3. ด้านสังคม

จุดแข็ง (strength) เนื่องจากประชากรในพื้นที่มีจำนวนน้อย จึงมีการควบคุมทางสังคมที่ค่อนข้างเข้มงวดเป็นผลให้มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อย เนื่องจากเป็นสภาพการอยู่ท่ามกลางระหว่างคนกับป่าที่มีความกลมกลืนในระดับหนึ่ง

จุดอ่อน (weakness) เนื่องจากระบบสาธารณสุข และความปลอดภัยในการพักอาศัยยังไม่ดีนัก เช่นไม่มีสถานอนามัยและอยู่ห่างไกลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปัญหาด้านความปลอดภัย ด้านสุขภาพ และชีวิตและทรัพย์สิน ยังเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง

โอกาส (opportunity) การศึกษาวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่า และการควบคุมทางสังคมเป็นสิ่งที่น่าศึกษา และเป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมเพื่อการท่องเที่ยวได้

สิ่งคุกคาม (threaten) หากสภาวะเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนแปลงไป จากการพัฒนาการท่องเที่ยว อาจก่อให้เกิดปัญหาการขัดแย้งภายในสังคม และอาจกระทบถึงสภาพแวดล้อม เช่น ทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีคนที่อยู่ในสังคมอีกด้วย

ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในด้านกฎหมายและการใช้พื้นที่ที่อยู่ในลุ่มน้ำชั้น 1A จึงไม่ควรมีการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าในพื้นที่ต่อหน่วยเวลา หากแต่ควรเพิ่มความถี่ในการดำเนินการโดยอาจดำเนินการนำนักท่องเที่ยวเข้าพื้นที่จำนวน 15-20 คนในแต่ละครั้ง และดำเนินการสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 8 เดือน ซึ่งเป็นผลให้มีนักท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนประมาณ 900-1,200 คนต่อปี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ก่อผลกระทบที่รุนแรงต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังต้องมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ภายในน้อยที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาด้านระบบนิเวศที่อาจได้รับการกระทบกระเทือน จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านกายภาพ

นำการปรับปรุงเส้นทางคมนาคม เพื่อให้เพิ่มความปลอดภัยในการเดินทางมากขึ้น โดยจุดที่ควรพัฒนา คือ จุดตัดระหว่างทางน้ำและถนน โดยการปรับปรุงเน้นความปลอดภัยในการเดินทางมากกว่าเพื่อความสะดวก ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าถึงได้ง่ายจนเกินขีดความสามารถในการรองรับของชุมชนและสิ่งแวดล้อม

2. การจัดการขยะ

การจัดการขยะ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีระบบการกำจัดที่ดี มีนักท่องเที่ยวประมาณปีละ 80 คน ก่อให้เกิดขยะเพียง 200 กิโลกรัม (ในช่วงเวลาอยู่ในพื้นที่ 3 วัน) อย่างไรก็ตามหากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นประมาณ 20 คนต่อครั้ง และท่องเที่ยว 2 ครั้งต่อสัปดาห์ในฤดูท่องเที่ยว 24 สัปดาห์ คาดว่าจะก่อให้เกิดขยะประมาณ 1,600 กิโลกรัม/ปี จำเป็นต้องมีจุดรวมขยะและมีการขนขยะบางส่วนออกจากพื้นที่

3. การกำหนดเวลาการท่องเที่ยว

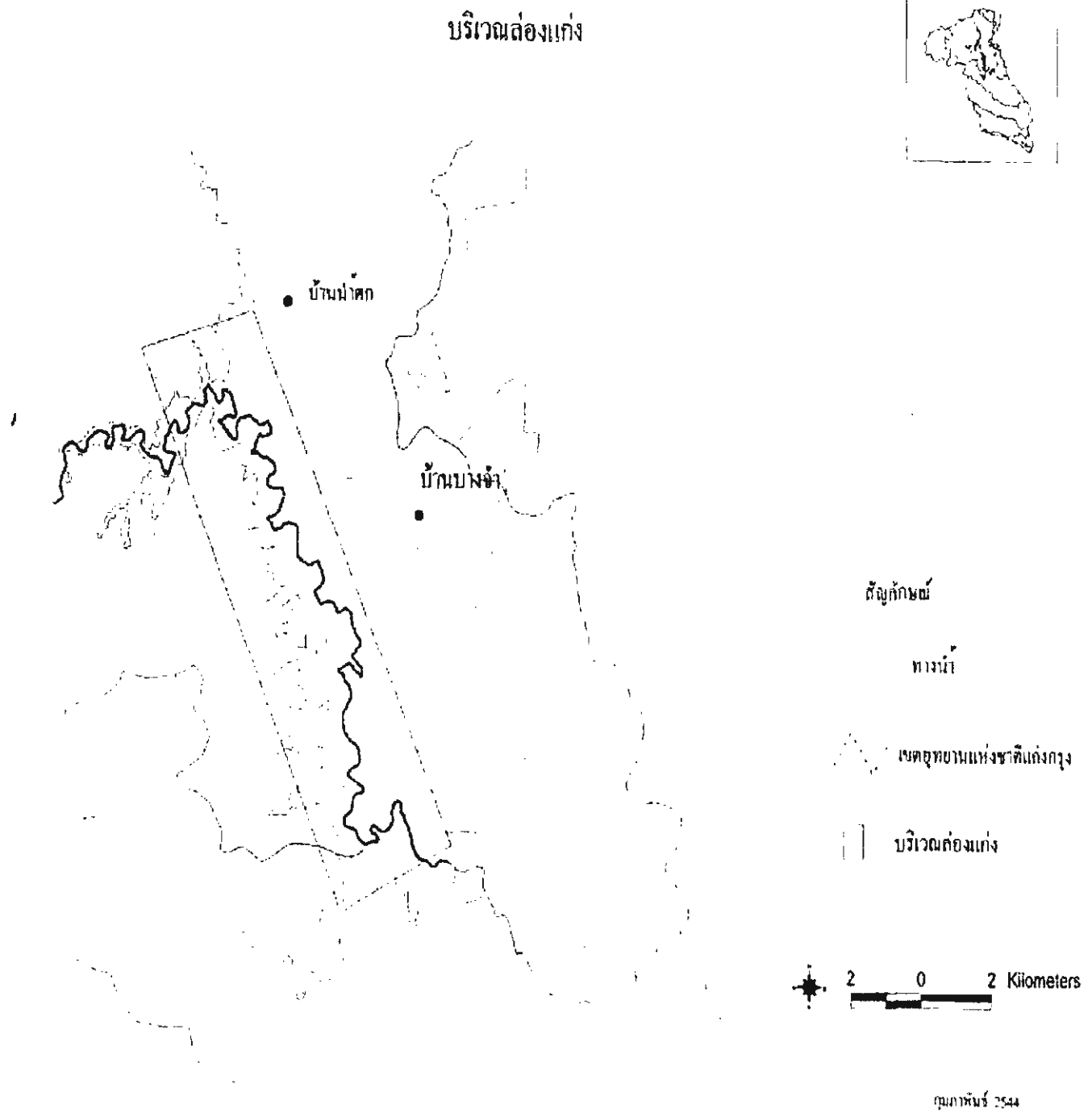
การกำหนดช่วงเวลาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมคือช่วงหลังฤดูต่อช่วงฤดูฝนในฤดูกาลถัดไป และควรหลีกเลี่ยง ฤดูปลาวางไข่ และฤดูการผสมพันธุ์ของนกและสัตว์ป่าต่างๆ เพราะจะเป็นการรักษาสภาพทางชีวภาพได้ ทั้งนี้อาจมีการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น หลังฤดูก่อนกลางฤดูแล้งอาจมีการดำเนินกิจกรรมล่องแพได้ และการเดินป่าส่องสัตว์อาจกำหนดจุดที่สามารถส่องสัตว์

ได้ในฤดูแล้งก่อนฤดูฝนอาจเป็นช่วงที่สามารถชมทัศนียภาพ และการพักอาศัยเพื่อศึกษาวัฒนธรรมในท้องถิ่น และหลีกเลี่ยงการเดินเข้าไปในพื้นที่ในฤดูฝน เพื่อป้องกันปัญหาอันตรายในการเดินทาง และอุบัติเหตุต่างๆ และให้สภาวะแวดล้อมมีโอกาสได้พักและฟื้นตัวได้ ดังตารางที่ 11

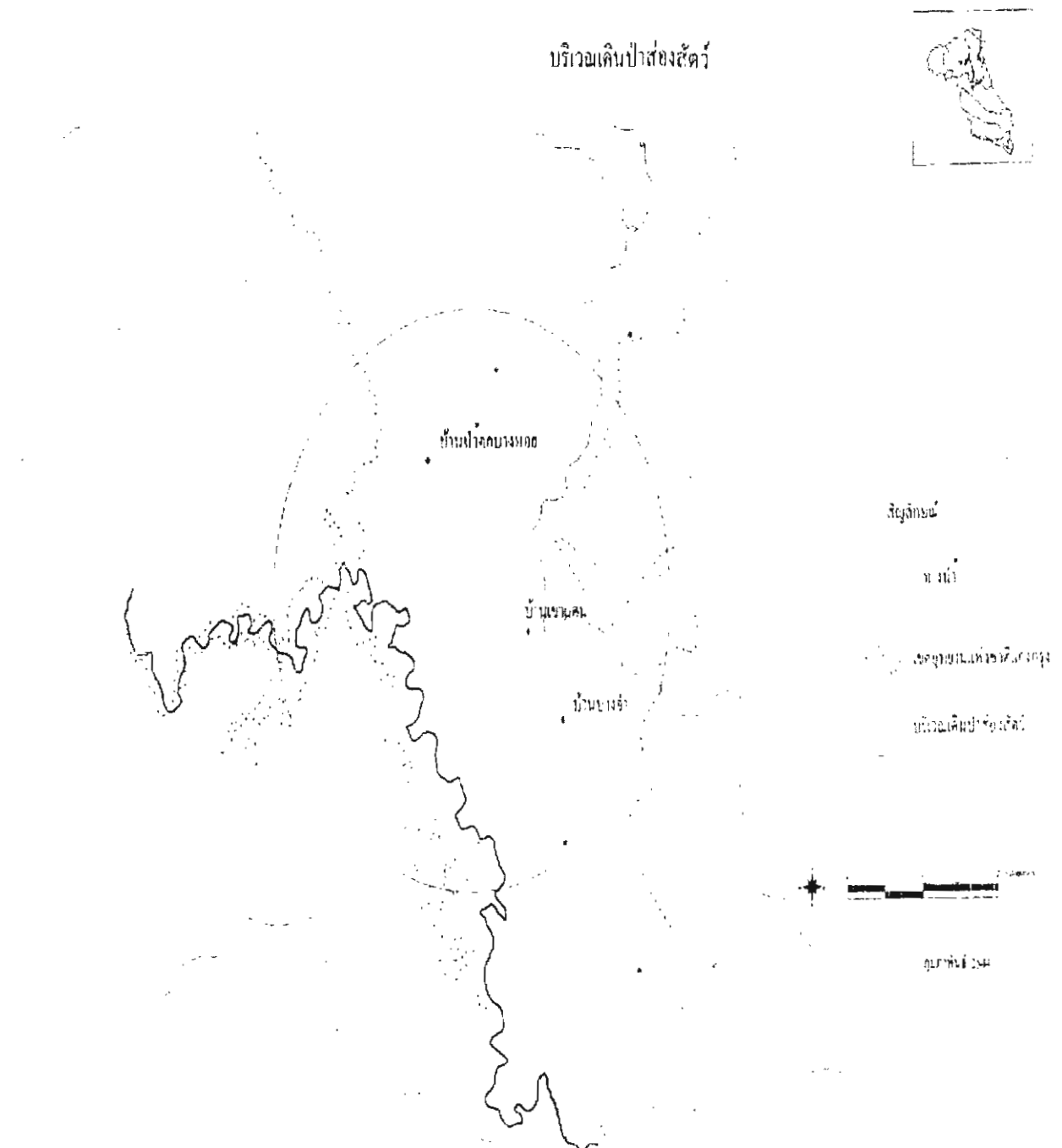
ตารางที่ 11 ปฏิทินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ บริเวณลุ่มน้ำคลองยัน

กิจกรรมการท่องเที่ยว	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1) ชมความงามของธรรมชาติ	←		→						หยุดการท่องเที่ยวเพื่อให้ธรรมชาติฟื้นตัว			↔
2) ดูนกโดยเฉพาะนกเงือก					←	→						↔
3) ดูนกเงือก และแมลง	←							→				↔
4) ขาสัตว์ป่า	←							→				↔
5) เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	←							→				↔
6) ล่องแก่งคลองยัน	←							→				↔
7) ศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรม	←							→				↔
8) พักผ่อนเพื่อความสะดวกสบายและฝึกสมาธิ	←							→				↔

ภาพที่ 4. บริเวณล่องแก่ง

ภาพที่ 5. บริเวณเดินป่า สองสัตร

นอกจากแนวทางการพัฒนาที่ชุมชนกำหนดขึ้นแล้ว การกำหนดกฎระเบียบขึ้นใช้ในพื้นที่ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เป็นมาตรการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ได้ ดังนั้น ในชุมชนบ้านบางจำจึงได้มีการกำหนดกฎระเบียบขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบการ

ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง หมู่ที่ 15 ตำบลตะกุกเหนือ กิ่งอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เหตุผล

บ้านนครบางจำเป็นชุมชนที่ได้ตั้งมาก่อนประกาศเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง ตั้งอยู่ในใจกลางป่าดงดิบ มีการอนุรักษ์กันมาตั้งแต่ดั้งเดิม มีป่าสมบูรณ์รอบหมู่บ้านมีสัตว์ป่าที่อนุรักษ์ไว้ทุกชนิด เช่น ชะนี ลิง ค่าง กวาง อีเก้ง เลียงผา สมเสร็จ ช้างป่า นกเงือก ปลาภูเขา ฯลฯ ชนิด

บัดนี้ ชุมชนมีความ พร้อมที่จะดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน และรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณ ศิลปะปักษีได้

หมวดที่ 1.วัตถุประสงค์

- 1.รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เรียบง่าย คนอยู่กับป่าและกตีกาสังคม 3 ประการ 1.) ไม่เล่นการพนัน 2.) ไม่ลักขโมย 3.) ไม่ฆ่ากันเอง
- 2.เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและต้นน้ำคลองยันที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันรักษาลุ่มน้ำคลองยันอันศักดิ์สิทธิ์ที่บรรพชนสืบมาด้วยความเคารพ
- 3.ทำให้ชาวบ้านมีจิตสำนึกถึงคุณค่าป่ากับสังคม ทำให้เกิดประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยชุมชนจัดการเอง
- 4.ให้เป็นแหล่งศึกษารัชมชาติ พักผ่อน หย่อนอารมณ์ สมถะ ชีวีตอยู่ร่วมกับป่าแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ
- 5.ทำให้สังคมได้รู้จักชุมชนนครบางจำ และใช้บ้านนครบางจำเป็นต้นแบบในการดูแลรักษาป่า สิ่งแวดล้อม และทำรายได้ให้กับท้องถิ่น อย่างเหมาะสม สมดุล สามัคคี เผยแพร่เจตนารมณ์ การอนุรักษ์ที่ถาวร โดยพื้นฐานชุมชนเข้มแข็ง

หมวดที่ 2.ว่าด้วยการเป็นสมาชิก

- 1.ต้องเป็นคนในชุมชน มีสำเนาทะเบียนบ้านถูกต้อง
- 2.ได้รับการอนุมัติจากชาวบ้านและกรรมการให้เป็นสมาชิก อย่างมีหลักฐาน
- 3.อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี

หมวดที่ 3.หน้าที่พึงปฏิบัติของสมาชิก

- 1.รับกฎกติกาของสังคมบ้านนครบางจำได้
- 2.จิตใจเยือกเย็นสุขุม นึกถึงคุณค่าของธรรมชาติ

- 3.ประสานงานกับชุมชนได้พอประมาณ
- 4.รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ ไม่เอาประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง
- 5.รักษาเกียรติชื่อเสียงของหมู่บ้าน ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ และแก้ไขตนเอง หน้าที่ที่รับผิดชอบให้ดี

หมวดที่ 4.การหมดสมาชิกภาพ

- 1.ตาย
- 2.สังคมเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติงานได้ เป็นผลเสียกับสังคม

หมวดที่ 5.การเงิน

- 1.ทุกคนต้องมีหุ้นเท่า ๆ กัน
- 2.สมาชิกทุกคนต้องมีรายได้จากการท่องเที่ยว
- 3.ยินดีรับการช่วยเหลือที่ไม่มีเงื่อนไข
- 4.รายได้ทุกบาท ต้องฝากธนาคารหมู่บ้านภายใน 3 วัน
- 5.รายรับ - รายจ่าย ต้องมีผู้รับรองและใบเสร็จ
- 6.เบิก-จ่าย เงินได้ตามที่กรรมการระบุ สั่งจ่ายโดยผู้จัดการใหญ่
- 7.กำไรสุทธิ

แบ่งสมาชิก	40 %
บำรุงหมู่บ้าน	10 %
ช่วยสวัสดิการ	10 %
ช่วยสังคม/อุทยาน	10 %
เก็บไว้สำรอง	10 %
ตอบแทนกรรมการ	20 %

หมวดที่ 6.ทั่วไป

- 1.คณะกรรมการ มีวาระการทำงาน 4 ปี
- 2.การแก้ไขระเบียบข้อบังคับ ต้องผ่านที่ประชุมใหญ่
- 3.ประชุมใหญ่พิจารณา ลงมติ

หมวดที่ 7.ว่าด้วยการประชุม

- 1.กลุ่มย่อยหรือทีมงาน ประชุมเดือนละครั้ง ทุกวันที่ 15 ของเดือน (รายงานประชาคมหมู่บ้าน)
- 2.การประชุมใหญ่ 2 เดือนครั้ง ทุกวันที่ 15 ของเดือน (รายงานประชาคมหมู่บ้าน)
- 3.ประธานเรียกประชุมได้เมื่อมีเหตุจำเป็น

ที่ปรึกษา

- 1.อาจารย์สขรัฐ มากบุญ
- 2.นายภูธรน สุกสัง
- 3.นายเนิ่น ชูศรี
- 4.น.ส.วัชรวิ ทองพิทักษ์
- 5.นายสามารถ สุขบรรจง
- 6.นายณะริน คงมา
- 7.นายประวีณ จุลภักดี
- 8.นายเสียง ขวดทอง
- 9.นายสอด สังข์ด้วง
- 10.นายประสาท บัวเมือง

คณะกรรมการ

1.นายพิน ฤทธิวงศ์	ประธาน
2.นายไพรัช แยมเขียว	รองประธานผู้จัดการ
3.นางรัตนา จันทร์จีน	เลขานุการ
4.นายสุณีย์ ช่วยคงมา	รองเลขานุการ
5.นายจันทร์ บุญทองคง	เหรัญญิก
6.นายธวัชชัย บัวเมือง	บัญชี
7.นายบุญภาส จันทร์จีน	ปฏิคม
8.นายทรงศักดิ์ คงมา	ปฏิคม
9.นายวัชรเร แก้วยวน	ปฏิคม
10.นายวิชาญ จันทร์ทองอ่อน	ปฏิคม
11.นายเหวียน ทำแสน	ทะเบียน
12.นายเกษม แก้วยวน	ประชาสัมพันธ์
13.นางบังอร เนียมรินทร์	แม่ครัว
14.นายเกรี ขวดทอง	รักษาความสงบ
15.นายณะริน คงมา	รักษาความสงบ

รายชื่อสมาชิกผู้ถือหุ้น

ศูนย์ประสานงานการบริการการท่องเที่ยว บ้านนครบางจำ อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง

1.นายพิน ฤทธิวงศ์	2 ม.15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
2.นายเหวียน ทำเสน	96/5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
3.นายสุภาพ คงมา	20 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
4.นายเสริมศักดิ์ น้อยจันทร์	108 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
5.นายภักดี เขียวบุญจันทร์	116 ม.15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
6.นายประสาธ บัวเมือง	68 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
7.นายสุภาพ สังข์ด้วง	9/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
8.นายธีระวุฒิ ศรีหะรัญ	9 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
9.นายบุญภาส จันทร์จีน	3 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
10.นายสมบุรณ์ ชุมทอง	ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
11.นายวิชาญ จันทร์ทองอ่อน	108 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
12.นายถาวร รักชายศ	ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
13.นายวิชาญ ทำเสน	96/5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
14.นายสุวรรณ ทองใสมาศ	94 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
15.นายธวัชชัย บัวเมือง	68 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
16.นายสุนัย ช่วยคงมา	3/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
17.นายทรงศักดิ์ คงมา	8 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
18.นางไพ ขวดทอง	70 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
19.นายจันทร์ บุญคงทอง	6/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
20.นางสุดี จงกลพีช	ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
21.นางเตียรุ คุณารูป	2/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
22.นางจะเร คงมา	8 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
23.นางสมพร ช่วยคงมา	3/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
24.นายอุดร หินมี	ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
25.นางนันทา จันทร์ทองอ่อน	108 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
26.นางปรีดา ทำเสน	94 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
27.นายณะริน คงมา	96/5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
28.น.ส.รัตนา จันทร์จีน	19 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี

29.นางหวน บุญคงทอง	6/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
30.นายไพรัตน์ แยมเขียว	70/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
31.นายเปรม สุทธิปัญญา	2/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
32.นางสมศรี ทำแสน	96/5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
33.นายโหรน อรุณจิต	15 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
34.นางพิศ จันทร์จีน	3 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
35.นายสมพงศ์ ชุมทอง	11 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
36.นายเกษม แก้วยวน	69 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
37.นายสุชาติ ศรีหะรัญ	9 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
38.นางสุกานดา สยมพร	116 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
39.นายประยูร พรหมนุช	41 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
40.นางกาญจนา คำนวน	41 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
41.นางนิภา หมั่นชนะ	4 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
42.นายสมจิต ช่วยคงมา	4 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
43.นางบุปผา รักชายศ	2/2 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
44.นางปริญญา เอียดงามสม	2/2 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
45.นายกฤษณะ ปานศิริ	2/2 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
46.นายมาโนช วิจิตบุตร	19 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
47.นายวัชร แก้วยวน	69 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
48.นางเอก ชุมทอง	11 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
49.นางจิต อรุณจิต	15 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
50.นางศิริวรรณ ทำแสน	96/5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
51.นางบุญ คงมา	8/2 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
52.นางละไม ศรีหะรัญ	9 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
53.นายสาคร ทำแสน	95 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
54.นางอารีย์ ทำแสน	95 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
55.นางแนม จันทร์สุด	6 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
56.นายฤทธิพล อรุณจิต	ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
57.นายบุญสูง ฤทธิวงศ์	2 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
58.นางพัน ฤทธิวงศ์	2 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
59.น.ส.สมจิตต์ ฤทธิวงศ์	2 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี

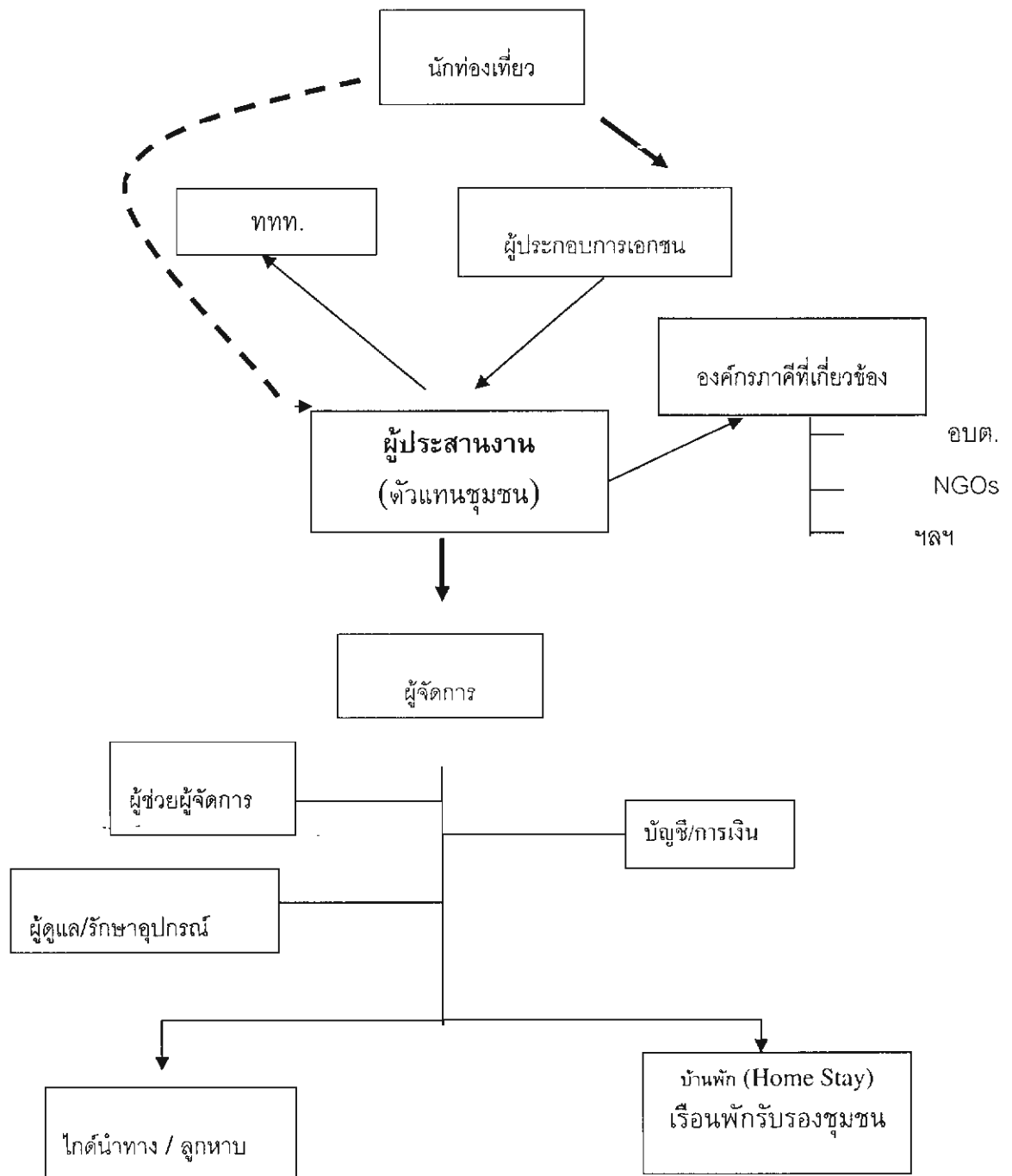
60.นายเกรี ขวดทอง	70 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
61.นายเสียง ขวดทอง	70 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
62.นางบังอร เนียมวัชร	70/1 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
63.น.ส.กัญญา แะย๊ะเขียว	114 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
64.นายเสน่ห์ แหวนวงศ์	8 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
65.นายสมปอง อรุณจิต	15 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
66.นางอุบล วิฑูลพันธ์	5 ม. 5 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
67.นายสมพร วิฑูลพันธ์	5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
68.น.ส.จันทิมา วิฑูลพันธ์	5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
69.น.ส.อาจันต์ วิฑูลพันธ์	5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
70.นายอาคม วิฑูลพันธ์	5 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
71.นางกนกวรรณ ทำเสน	70 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
72.นายสาคร หมื่นจง	115 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
73.นางสาววิตรี หมื่นจง	115 ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
74.นายสมพงษ์ คำพลับ	ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี
75.นางช่อทิพย์ คำพลับ	ม. 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี

4. การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยันที่เหมาะสมในการบริหารจัดการโดยองค์กรชุมชน

ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการ และเป็นผู้ให้บริการทั้งหมด ในรูปแบบกลุ่ม มีคณะกรรมการบริหารและมีการแบ่งผลกำไรให้สมาชิก ภายใต้ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ

ในมิติด้านการตลาดการท่องเที่ยว ด้วยข้อจำกัดของชุมชนในการเข้าถึงแหล่งนักท่องเที่ยว ดังนั้นในด้านการตลาดส่วนหนึ่ง ยังต้องพึ่งพาผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในการหานักท่องเที่ยวให้กับชุมชน โดยเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์ แต่ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีการตกลงพูดคุยระหว่างตัวแทนชุมชนและภาคธุรกิจในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวโดย มีข้อสรุปว่า หลังจากเดินทางเข้าถึงชุมชนให้ภาคเอกชนมีบทบาทเพียงแค่เป็นหัวหน้าคณะนักท่องเที่ยวเท่านั้นไม่มีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยว แต่สามารถเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นได้ ซึ่งที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีการละเมิดข้อตกลงอันนี้ หากแต่ก็ได้มีการพูดคุยระหว่างกันอยู่เป็นประจำ ดังในภาพที่ 6.

**โครงสร้างการบริหารจัดการ
ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ**

ภาพที่ 6. โครงสร้างการบริหารจัดการ ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ

บทบาทหน้าที่

1. ผู้ประสานงาน มีหน้าที่ติดต่อประสานงานให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และประสานองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 2. ผู้จัดการ/ผู้ช่วยผู้จัดการ มีหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวในชุมชน และจัดการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เช่น บ้านพัก คนนำเที่ยว รวมทั้งเป็นประธานในที่ประชุม
 3. บัญชี/การเงิน มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย
 4. ผู้ดูแลรักษาอุปกรณ์ มีหน้าที่จัดเก็บ บำรุงรักษาอุปกรณ์ ที่ใช้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น เรือยาง ชูชีพ หมวกกันน็อค อุปกรณ์พิกแรม เป็นต้น
 5. เจ้าของบ้านพัก (Home Stay) มีหน้าที่ให้บริการที่พัก รวมทั้งให้บริการด้านอาหารแก่นักท่องเที่ยว
 6. ไกด์นำทาง/ลูกหาบ/คนพายเรือ มีหน้าที่ให้บริการนำเที่ยว ให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งรักษาความปลอดภัยด้วย
- ทั้งนี้ จะมีการผลัดเปลี่ยน หมุนเวียน กันตามคิว และความเหมาะสม

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. พักผ่อนชมความงามของธรรมชาติ

บริเวณป่ารอบๆ หมู่บ้านบางจำเป็นป่าต้นน้ำคลองยัน ซึ่งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง สภาพป่าเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ สัตว์ป่า และพืชนานาพันธุ์ อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อน เช่น น้ำตกโดนบางจำ ชมวิวและทะเลหมอกที่ผาไพรน้อย ผาหนูมาน ซึ่งอยู่ใกล้ๆ หมู่บ้านใช้เวลาเดินทางไม่มากนัก

2. การเดินป่า ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ

2.1 การเดินป่า กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เพื่อการศึกษาธรรมชาติ ทั้งประเภทพืชหายาก เช่น ไม้เหียงรุน สมุนไพร

2.2 การศึกษาธรรมชาติของสัตว์ป่า เช่น ยวนผึ่ง ดูนก และแมลง การดูร่องรอยสัตว์ป่า เป็นต้น

3. ล่องแพเพื่อการผจญภัย และศึกษาธรรมชาติตลอดแนวคลองยัน

ต้นน้ำคลองยันนอกจากจะเป็นแหล่งธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์แล้ว ในลำคลองยัน ยังประกอบไปด้วยเกาะ แก่งต่างๆ ตลอดลำคลอง การล่องแพยาง และแคนู เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีความนิยมจากนักท่องเที่ยว เพราะนอกจากจะสนุกกับการผจญภัยแล้ว ยังได้เพลิดเพลินกับธรรมชาติสองฝั่งคลองอีกด้วย ฝั่งทิศเหนือของคลองยันเป็นอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง ส่วนทิศใต้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน อีกทั้งสามารถกางเต็นท์พักแรมกลางป่าริมคลองยันได้อีกด้วย

4. ศึกษาวิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชน

การอยู่ร่วมกับป่าอย่างกลมกลืน และลงตัว เป็นจุดเด่นของชาวบ้านบางจำ การให้นักท่องเที่ยวพักอาศัย เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน เช่น การประกอบอาชีพ การใช้ประโยชน์จากป่า และการรักษาป่า เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจ

กิจกรรมและรายการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ

(3 วัน 2 คืน)

วันแรก

เวลา 08.00 น.	พบกัน ณ จุดนัดพบ(สุราษฎร์ธานี)
เวลา 09.00 น.	ออกเดินทางเข้าหมู่บ้าน นครบางจำ บนเส้นทาง OFF ROAD โดยรถขับเคลื่อนสี่ล้อ
เวลา 12.00 น.	เดินทางถึงหมู่บ้าน รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 14.00 น.	เดินป่า แวะชมวิว หรือ ชมวิถีชุมชน สวนผลไม้
เวลา 17.00 น.	เล่นน้ำตกโดนบางจำ ใกล้เคียง หมู่บ้าน
เวลา 18.00 น.	รับประทานอาหารเย็น...เข้าที่พัก (เรือนพักรับรองชุมชน หรือโฮมสเตย์) ฟังเพลงบอกศิลปะพื้นบ้านที่ใกล้ถูกลืม

วันที่สอง

เวลา 05.30 น.	ตื่นรับอากาศบริสุทธิ์
เวลา 06.00 น.	ชมทะเลหมอก ณ ผาไทรน้อย (เดินเท้าประมาณ 10 นาที)
เวลา 08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า...เก็บสัมภาระเตรียมออกเดินทางสู่คลองยัน
เวลา 09.30 น.	ออกเดินทางสู่คลองยัน (ปากบางจำ)
เวลา 10.30 น.	นำท่านล่องแก่ง ด้วยเรือยาง แคนนู หรือห่วงยาง สนุกสนานกับแก่งน้อยใหญ่ ... ผจญภัยที่แก่งเขี้ยวหลัก อันเลื่องชื่อ ชมความสมบูรณ์ของผืนป่าต้นน้ำคลองยัน
เวลา 12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน(ปิกนิก)ริมฝั่งน้ำ...ล่องแก่งต่อ...เก็บผักกูดเป็นอาหาร เย็น
เวลา 16.00 น.	ถึงหาดปากซุน ช่วยกันจัดแคมป์ (พักเด็นท์) บนหาดทรายกลางป่าริมคลองยัน
เวลา 18.00 น.	รับประทานอาหารเย็น

เวลา 19.00 น. แคมป์ไฟ.. สันทนาการ

เวลา 21.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สาม

เวลา 06.00 น.	อรุณสวัสดิ์...สายหมอกยามเช้าเคล้าคลอเสียงนก ป่า...หาดทราย...สายน้ำ และกาแฟร้อน
เวลา 07.00 น.	รับประทานอาหารเช้า เก็บสัมภาระ
เวลา 08.00 น.	ออกเดินทางล่องแก่งต่อ... ชมยวนฝั่ง มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ ผ่านแก่งกรุง (แก่งที่ยาวที่สุด)
เวลา 13.00 น.	ถึงอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง (หน่วยคลองใส) อาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า

.....รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 15.00 น. ลำลาแก่งกรุง กลับสู่เมืองสุราษฎร์ฯ
เวลา 17.30 น. ถึงสุราษฎร์ธานีโดยสวัสดิภาพ

ค่าบริการท่านละ 2,000 บาท (6 คนขึ้นไป)

**** อัตรานี้รวม ค่าอาหาร ที่พัก อุปกรณ์เดินป่า/พักแรม อุปกรณ์ล่องแก่ง ค่าสตัฟ คนนำทาง
ท้องถิ่น ลูกหาบ ค่าธรรมเนียมอุทยานฯ และบำรุงศูนย์ฯ ค่ารถไฟรวิไลไดร์ และค่าประกันอุบัติเหตุ
การเดินทาง

5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน

ด้านการจัดการทรัพยากร ชุมชนบ้านนครบางจำ มีการรวมตัวของชาวบ้านเป็นกลุ่มที่จัดการในเรื่องสิ่งแวดล้อมภายใต้ชื่อกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบ้างบางจำ ในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก่อให้เกิดความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในประเด็นการจัดการทรัพยากร เนื่องจาก ชุมชนมองว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่คือจุดดึงดูดความสนใจของบุคคลภายนอกที่เข้ามาท่องเที่ยว อีกประการหนึ่งก็คือในช่วงที่ผ่านมาได้มีการเข้าลักลอบตัดไม้และล่าสัตว์ป่าจากบุคคลภายนอกชุมชนเป็นระยะๆ ดังนั้นกิจกรรมของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านบางจำ ก็ยังต้องเพิ่มความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาก็เปรียบเหมือนกับเป็นหูเป็นตาให้กับสังคมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อีกทางหนึ่งด้วย

ด้านสังคม พันธมิตร และเครือข่าย

จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันมีหลายฝ่ายได้เข้าไปสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน เช่น อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง องค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ชมรมผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

และจากการที่ชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว โดยเฉพาะกลุ่มป่าชุมชนบางจำ ยังก่อให้เกิดการประสานเครือข่ายที่จัดการเรื่องดังกล่าว เช่น เครือข่ายป่าชุมชนภาคใต้ เครือข่ายองค์กรชาวบ้านรักป่าจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำเนินการผลักดันในระดับนโยบายรัฐ เช่น ร่วมผลักดัน พ.ร.บ.ป่าชุมชน เป็นต้น

กลุ่มองค์กรเครือข่ายที่ชุมชนบางจำสัมพันธ์ด้วย

ที่	เครือข่าย	ความสัมพันธ์-กิจกรรมที่ดำเนินการ
1	เครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำคลองยัน	ร่วมทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อม/แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
2	เครือข่ายองค์กรชาวบ้านรักป่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ร่วมผลักดันนโยบาย เช่น พ.ร.บ. ป่าชุมชน การแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิทำกิน
3	เครือข่ายลุ่มน้ำภาคใต้	แลกเปลี่ยนเรียนรู้/จัดการทรัพยากรลุ่มน้ำ/หนุนช่วยตามสถานการณ์
4	เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้	ผลักดันนโยบายรัฐ/รวมกลุ่มทำเกษตรกรรมยั่งยืน
5	เครือข่ายองค์กรประชาชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ผลักดันการปฏิรูปที่ดิน
6.	เครือข่ายป่าชุมชนภาคใต้	เรียกร้องสิทธิเรื่องการจัดการป่าของชุมชน

ตารางที่12 แสดงกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่ชุมชนบางจำสัมพันธ์ด้วย

ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของชุมชน ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตร แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1. สวนผสมผสาน เป็นการปลูกไม้ผลหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เช่น ทุเรียน สะตอ กาแฟ โกโก้ มังคุด หนาม หลากหลายชนิดรวมกันเป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของพื้นที่
2. การปลูกพืชเชิงเดี่ยว เป็นการปลูกพืชชนิดเดียวในสวน เช่น ยางพารา กาแฟ บางส่วนมีการทำไร่ข้าวโพด

อาชีพเสริม

นอกจากอาชีพหลักคือการทำสวนแล้ว ชาวบ้านบางจำยังมีไก่เลี้ยง วัว หมู ปลา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปลากินพืช แต่มีปริมาณไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้บริโภคในชุมชนมากกว่าที่จะขายออกนอกหมู่บ้าน

รายได้และรายจ่าย

1. รายได้เฉลี่ย/ปี/ครอบครัว	ไม่เกิน	50,000 บาท
2. รายได้เฉลี่ย/ปี/ครอบครัว	ไม่เกิน	50,000 บาท
3. ภาระหนี้สิน เฉลี่ย/ปี/ครอบครัว	30,000 บาท	(เป็นหนี้เก่าเพื่อการลงทุนทางด้านเกษตร)
4. แหล่งเงินกู้	ธนาคารหมู่บ้าน(กลุ่มออมทรัพย์) และสมาชิกในหมู่บ้าน	

ส่วนการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมรายได้ให้กับชุมชน โดยคำนวณจากข้อมูลที่ได้ว่า ในช่วงที่ผ่านมามีคนท่องเที่ยวเฉลี่ยปีละ 80 คน ค่าใช้จ่ายคนละ 2,000 บาท ทำให้มีเงินหมุนเวียนในชุมชนจากการท่องเที่ยวปีละ 160,000 บาท

6. การส่งเสริมและพัฒนากิจการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์

การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน

การท่องเที่ยวเป็นงานบริการ ความสำเร็จของการดำเนินงานจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพ และมาตรฐานในการให้บริการเป็นสำคัญ แต่จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทโดยเฉพาะบ้านบางจำ ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเป็นของชุมชนมากที่สุด การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการให้บริการให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

การฝึกอบรม พัฒนาทักษะการทำเที่ยว ซึ่งจัดโดยทีมวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและชมรมผู้ประกอบการท่องเที่ยว จ.สุราษฎร์ ได้ส่งผลให้ ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการให้บริการนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งด้านการต้อนรับ ที่พัก นำเที่ยว ให้ข้อมูล การล่องแก่ง เป็นต้น

การศึกษาดูงานก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในมิติ ด้านการบริหารจัดการของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ อย่างหมู่บ้านคีรีวง ที่จังหวัด นครศรีธรรมราช บ้านธารปราสาท จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน

การประสานความร่วมมือ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านบางจำ ได้มีการดำเนินการในด้านแนวคิด และกิจกรรม ในลักษณะเดียวกับชุมชนอื่นๆในจังหวัดสุราษฎร์ และจังหวัดใกล้เคียง มีการพบปะและดำเนินงานใน ลักษณะเครือข่าย ซึ่งก่อให้เกิดผลดีด้านการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการนำเสนอเรื่องการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและการส่งต่อกันท่องเที่ยวไปยังสถานที่บริการอื่นๆเป็นระบบมากขึ้นในขณะเดียวกัน ก็ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยน

ส่วนในระดับพื้นที่นั้น มีการประสานงานกับ องค์กรของรัฐ เช่นอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ร่วมกันจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว การประชุมร่วมกัน เป็นต้น การจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ

ในด้านการตลาด ชุมชนมีการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน เช่น ชมรมผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้ชุมชนบางจำยังมีนักพัฒนาจากโครงการป่า – ทะเลเพื่อชีวิตและนักวิชาการหลายฝ่าย คอยเป็นที่ปรึกษา

การพัฒนา ประชาสัมพันธ์ (แผนอบต.)

เพื่อให้ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มน้ำคลองยันเป็นที่รู้จักมากขึ้น ชุมชนจึงได้ร่วมกัน กำหนดวิธีการในการประชาสัมพันธ์ขึ้น 5 ประการ ดังนี้

1. การจัดทำแผ่นพับ และเอกสารการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน และเป็นการแนะนำที่จำเป็นสำหรับการเตรียมก่อนการเดินทาง
2. จัดทำป้ายบอกทาง และป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำคลองยันอยู่ในพื้นที่ชนบท และทุรกันดาร การทำป้ายบอกทางและเส้นทางสายหลักไปยังสถานที่ท่องเที่ยว จะทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักสถานที่ท่องเที่ยว และสามารถเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

3. จัดทำคู่มือการทอเกี่ยวชุมชน

การทอเกี่ยวแต่ละประเภทมีลักษณะและรูปแบบการทอเกี่ยวที่แตกต่างกัน การทอเกี่ยวเชิงนิเวศน์ มีเป้าหมายหลักคือการเรียนรู้ และเน้นไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจะให้นักทอเกี่ยวเข้าใจและปฏิบัติตัวในระหว่างการทอเกี่ยวในลักษณะนี้ได้ถูกต้อง จำเป็นต้องมีคู่มือและเอกสารให้นักทอเกี่ยวได้ศึกษา และใช้ประโยชน์ในระหว่างการทอเกี่ยว

4. ประชาสัมพันธ์การทอเกี่ยวทางอินเทอร์เน็ต และกิจกรรมส่งเสริมการขาย

เมื่อแนะนำประชาสัมพันธ์ความสวยงาม และความน่าสนใจของแหล่งทอเกี่ยวของชุมชน โดยการทำข้อมูลประชาสัมพันธ์ ผ่าน Webpage ของการทอเกี่ยวแหล่งประเทศไทย และ Web ทางการทอเกี่ยวอื่นๆ ตามความเหมาะสม

5. การจัดทำ VDO , VCD และบอร์ดนิทรรศการ

เพื่อนำเสนอในเวทีสาธารณะต่างๆ เช่นงานมหกรรมส่งเสริมการทอเกี่ยว เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1.สรุปผลการวิจัย และขอบเขตการศึกษา

1.วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.1 เพื่อศึกษาสถานที่และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละแห่งในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน
- 1.2 เพื่อศึกษาสถานภาพ ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมต่อพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน
- 1.3 เพื่อกำหนดแนวทาง/มาตรการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมต่อพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน
- 1.4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 1.5 เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยันที่เหมาะสมในการบริหารจัดการโดยองค์กรชุมชน
- 1.6 เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

2. ขอบเขตการศึกษา

พื้นที่ในการดำเนินงานมุ่งในองค์กรชุมชนบ้านนครบางจำ หมู่ที่ 15 ตำบลตะกุกเหนือ กิ่งอำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีรูปแบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน และพื้นที่ตำบลตะกุกใต้ กิ่งอำเภอลำดวน จังหวัด สุราษฎร์ธานี โดยมุ่งศึกษาและรวบรวมข้อมูลชุมชน และฐานทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า นก และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมไปถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนการวิเคราะห์ ปัจจัยหนุนเสริม อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา เพื่อพัฒนาแนวทาง และหา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชนอย่างยั่งยืนร่วมกันต่อไป

3. ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยนี้ แบ่งได้เป็น 6 ประการ คือ

1.) ข้อมูลพื้นฐานเรื่องการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน เป็นทรัพยากรชีวภาพ และด้านวัฒนธรรม

1.1 ด้านทรัพยากร

- 1.1.1 ประเภทหน้าผา ชมวิวทิวทัศน์ เช่น ผาไทรน้อย ผาหนูมาน
- 1.1.2 ประเภทน้ำตก เช่น น้ำตกโดนบางจำ น้ำตกบางกวาด
- 1.1.3 ประเภทบ่อน้ำร้อน อยู่ท่ามกลางป่าใหญ่มีพื้นที่ประมาณ 50 ตารางวา
- 1.1.4 ประเภทเส้นทางธรรมชาติ เช่น เดินป่า ดูนก จำนวน 3 แห่ง
 - เส้นทางศึกษาธรรมชาติบ้านบางจำ
 - เส้นทางศึกษาธรรมชาติตามสายน้ำคลองยัน
 - เส้นทางศึกษาธรรมชาติสายบ่อน้ำร้อนถึงหินลาด
- 1.1.5 ลำน้ำและแก่งเช่น คลองยัน ซึ่งตลอดลำน้ำมีแก่งและลำวังน้ำวน โดยแก่งที่มีชื่อเสียง คือแก่งหลัก(แก่งเขียวหลัก) แก่งกรุง
- 1.1.6 ความสวยงามตามธรรมชาติอื่นๆ เช่นทะเลหมอก ทิวทัศน์ที่สวยงาม

1.2 ด้านทรัพยากรชีวภาพ

- 1.2.1 พืชพันธุ์กรรมท้องถิ่นที่หายาก เช่น บัวผุด เฟิร์นมหาสดำ
- 1.2.2 พันธุ์สัตว์ป่าที่หายาก ที่จะพบมากบริเวณป่าดงหนือของคลองยัน ได้แก่ นกเงือก เก้ง กวาง สมเสร็จ ช้าง หมู เสือ ลิง ค่าง นกชนิดต่างๆ

1.3 ด้านวัฒนธรรม

- 1.3.1 วิถีชีวิตชุมชนที่อาศัยอยู่ในป่า
- 1.3.2 ศูนย์ศิลปาชีพ บ้านท่านหญิง

1.4 ตลาดกิจกรรมและความพร้อมของชุมชนทางการท่องเที่ยว

บ้านบางจำมีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำเป็นผู้ให้บริการและจัดนำท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาเป็นกลุ่มและเป็นนักท่องเที่ยวที่อายุอยู่ในช่วง 18 – 40 ปี มีทั้งกลุ่มเล็ก 4-5 คน และกลุ่มใหญ่ประมาณ 20 -25 คน มีทั้งที่ผ่านบริษัทนำเที่ยว และติดต่อชุมชนโดยตรง

1.5 ลักษณะการเดินทางและที่พัก

สามารถเดินทางโดยรถยนต์ที่มีสมรรถนะในการสัญจรในพื้นที่ลื่น ลาดชัน หรืออาจติดต่อกับโดยตรงกับชุมชนหรือบริษัทนำเที่ยว ส่วนที่พัก มีทั้งที่พักร่วมกับชาวบ้าน (Home Stay) เรือนพักรับรองชุมชน หรือกางเต็นท์พักแรม

1.6 ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เช่น เขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก ซึ่ง นักท่องเที่ยว สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ในทริปเดียวกัน

2.) สถานภาพ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

ในช่วงแรกชุมชนบางจำ ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาพันธมิตร เพื่อให้สาธารณชนภายนอกมารับทราบถึงการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ป่า หลังจากดำเนินการมาได้ระยะหนึ่ง ก็มีองค์กรจากภายนอกที่ไปสนับสนุนชุมชน เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นักพัฒนาเอกชน นักวิชาการ เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน ก็ได้มีภาคธุรกิจที่ได้เข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ทำให้ชุมชนเกิดความ เป็นห่วงเรื่องผลกระทบที่จะตามมา จึงได้คิดที่จะจัดการท่องเที่ยวกันเองโดยระดมทุนกันซื้อ อุปกรณ์ในการบริการการท่องเที่ยว โดยครั้งแรกมีผู้ร่วมทุนซึ่งเป็นแกนนำชุมชนเพียงแค่ 5 ครอบครัว เพื่อชิงโอกาสการลงทุนกับภาคธุรกิจภายนอกและเป็นการนำร่อง แต่ด้วยระดับการรับรู้ข้อมูลของชุมชนยังไม่เท่ากันทำให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างกันในกลุ่มคน บางกลุ่มมองว่าการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นผลประโยชน์ของคนเพียงกลุ่มเดียว จึงไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนากระบวนการจัดการเรื่องการท่องเที่ยว

แต่จากการจัดกิจกรรมของโครงการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาทางออก โดยได้ข้อสรุปว่า ชุมชนจะเป็นเจ้าของกิจการ การท่องเที่ยว โดยการซื้อหุ้นทั้งหมดจากกลุ่มแกนนำเดิม มาดำเนินการ

3.) แนวทางและมาตรการในการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่

แนวทาง

จากการดำเนินงานการเก็บข้อมูลร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและชุมชน รวมทั้ง ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากองค์กรสนับสนุนภายนอกที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเด็นที่ควรพัฒนา มี 4 ประเด็นหลัก คือ

1. บุคลากร

ชุมชนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ ผู้รับประโยชน์ และผลกระทบโดยตรง จากการท่องเที่ยว ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นกลไกและผู้จัดการหลักในการจัดการท่องเที่ยว คนในชุมชนท้องถิ่นจึงต้องมีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการดำเนินการ เช่น ทักษะ และบุคลิกภาพ ด้านการนำเที่ยว การใช้ภาษาเป็นต้น

2. ทรัพยากร

การท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ในลุ่มน้ำคลองยันมุ่งเน้น ที่การนำจุดเด่นของภูมิประเทศ และความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งล้วนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ดังนั้น กระบวนการวางแผนและตัดสินใจกำหนด รูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมาจากกระบวนการ วิเคราะห์และตัดสินใจจากข้อมูลสถานการณ์ของทรัพยากร

3. การบริหารจัดการ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยองค์กรชุมชนต้องการรูปแบบของการบริหารจัดการ การแบ่งบทบาทหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นที่เหมาะสมและอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและความเป็นธรรมภายในชุมชนเอง เนื่องจากมีประเด็นที่ชุมชนต้อง พิจารณาหลายประการ อาทิ การจัดวางกิจกรรมการท่องเที่ยว เรื่องการตลาด ต้นทุน รายได้ การแบ่งผลประโยชน์

4. การประสานความร่วมมือและการสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอก

นอกจากชุมชนต้องเตรียมความพร้อมภายในชุมชนเองแล้วการสนับสนุนจากองค์กร ภายนอกต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลากร แหล่งทุนยังมีความ จำเป็น และยังจะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน ระหว่างชุมชนและ หน่วยงานภายนอกอีกด้วย

มาตรการ

1. ด้านกายภาพ

ควรมีการปรับปรุงเรื่องคมนาคมเพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการเดินทางให้มากขึ้น ทั้งนี้เน้นการปรับปรุงเพื่อความปลอดภัยในการเดินทางมากกว่าเพื่อความ สะดวก

2. การจัดการขยะ

ปัจจุบันยังไม่มีมีการจัดการขยะที่ดี มีนักท่องเที่ยวประมาณปีละ 80 คน ก่อให้เกิดขยะ 200 กก.(ในช่วงเวลาที่อยู่ในพื้นที่ 3 วัน) อย่างไรก็ตามหากจำนวน

นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 20 คน/ครั้ง และท่องเที่ยว 2 ครั้ง/สัปดาห์ คาดว่าจะก่อให้เกิดขยะประมาณ 1,600 กก./ปี จึงจำเป็นต้องมีจุดรวมขยะและมีการขนขยะบางส่วนออกจากพื้นที่

3. การกำหนดเวลาการท่องเที่ยว

การกำหนดช่วงเวลาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม คือ ช่วงหลังฤดูฝนในฤดูกาลถัดไป และควรหลีกเลี่ยง ฤดูปลาวางไข่ และฤดูกาลผสมพันธุ์ของสัตว์ป่าต่างๆ เพราะจะเป็นการรักษาสภาพทางชีวภาพได้ และหลีกเลี่ยงการเดินเข้าพื้นที่ในฤดูฝนเพื่อป้องกันปัญหาอันตรายการเดินทางและอุบัติเหตุต่าง รวมถึงให้สภาพแวดล้อมมีโอกาสพักและฟื้นสภาพได้

4. การกำหนดกฎระเบียบ

การกำหนดกฎระเบียบขึ้นใช้ในพื้นที่เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เป็นมาตรการในการจัดการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ได้ ดังนั้น ชุมชนบ้านบางจำจึงได้มีการกำหนดกฎระเบียบขึ้นนอกเหนือจากแนวทางการพัฒนาที่ชุมชนได้กำหนดไว้แล้ว

4.) รูปแบบกิจกรรมและการบริหารจัดการ

กิจกรรม

1. การชมวิถีชีวิตชาวบ้าน
2. การเดินป่าและการศึกษาธรรมชาติ
3. การล่องแก่งคลองยัน
4. การดูนกโดยเฉพาะนกเงือก
5. การดูผีเสื้อและแมลง
6. การพักผ่อนกับธรรมชาติ
7. ชมวิว ทิวทัศน์และน้ำตก

การบริหารจัดการ

ในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น จากการจัดเวทีประชุมในกิจกรรมกระบวนการวิจัย เพื่อให้ชุมชนได้ระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางออก ผลปรากฏว่า ชุมชนต้องเป็นเจ้าของกิจการ และเป็นผู้ให้บริการทั้งหมด ในรูปแบบกลุ่ม มีคณะกรรมการบริหารและมีการแบ่งผลกำไรให้สมาชิก ภายใต้ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ ในมิติด้านการตลาดการท่องเที่ยว ด้วยข้อจำกัดของชุมชนในการเข้าถึงแหล่งนักท่องเที่ยว ดังนั้นในด้านการตลาดส่วนหนึ่ง ยังต้องพึ่งพาผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว ในการนำนักท่องเที่ยวให้กับชุมชน โดยเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์ แต่ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีการตกลงพูดคุยระหว่างตัวแทน

ชุมชนและภาคธุรกิจในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวโดย มีข้อสรุปว่า หลังจากเดินทางเข้าถึงชุมชนให้ภาคเอกชนมีบทบาทเพียงแคเป็นหัวหน้าคณะนักท่องเที่ยวเท่านั้นไม่มีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยว แต่สามารถเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นได้ ซึ่งที่ผ่านมาก็ไม่ปรากฏว่ามีการละเมิดข้อตกลงอันนี้ หากแต่ก็ได้มีการพูดคุยระหว่างกันอยู่เป็นประจำ

สำหรับในส่วนของการบริหารจัดการภายในชุมชนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ (ดังรายละเอียดใน ภาพที่ 4 ของบทที่ 4) และมีการแบ่งผลประโยชน์(รายละเอียด ใน ระเบียบการศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ ในบทที่ 4)

5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน

ด้านสังคม พันธมิตร และเครือข่าย

จากผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักของสาธารณะชนทั่วไป ปัจจุบันจึงมีหน่วยงานหลายฝ่ายเข้าไปสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน เช่นอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อบต.ตะกุกเหนือ และภาคธุรกิจเอกชนด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

ด้านเครือข่ายส่วนใหญ่ชุมชนบางจำมีการประสานงานกับเครือข่ายชุมชนด้านการจัดการทรัพยากร และมุ่งไปที่การสร้างเสริมความเข้มแข็งขององค์กรภาคประชาชนและผลักดันนโยบายแผนการผลักดัน พรบ.ป่าชุมชน

เครือข่ายที่ชุมชนบางจำสัมพันธ์ด้วยเช่น

- เครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำคลองยัน
- เครือข่ายองค์กรชาวบ้านรักษ์ป่าจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- เครือข่ายป่าชุมชนภาคใต้
- เครือข่ายลุ่มน้ำภาคใต้
- เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้
- เครือข่ายองค์กรประชาชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสมาชิกคนจน

ด้านเศรษฐกิจ

จากข้อมูลที่ได้พบว่ารายได้หลักของชุมชนมาจากภาคเกษตร ส่วนใหญ่มาจากการทำสวน ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือสวนผสมผสาน (สวนสมรม) และการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่นยางพารา กาแฟ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู วัว ไก่ ปลา แต่ส่วนใหญ่ก็เน้นการไว้บริโภคในชุมชน โดยรายได้เท่ากับรายจ่าย ต่อปีประมาณ ครอบคลุมไว้ละ 50,000 บาท และมีหนี้สินจากการลงทุนภาคเกษตร ประมาณครอบคลุมไว้ละ 30,000 บาท จากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน และสมาชิกในชุมชน

ส่วนการท่องเที่ยว เป็นอาชีพเสริมรายได้ให้กับชุมชน โดยคำนวณจากข้อมูลที่ได้ว่าช่วงที่ผ่านมามีคนท่องเที่ยวเฉลี่ยปีละ 80 คน ค่าใช้จ่ายคนละ 2,000 บาท ทำให้มีเงินหมุนเวียนในชุมชนปีละ 160,000 บาท

อย่างไรก็ตาม คาดว่า หลังจากแหล่งท่องเที่ยวในลุ่มน้ำคลองยัน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากขึ้น จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่พื้นที่ในจำนวนมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นการท่องเที่ยวจะสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนอย่างเป็นที่น่าพอใจ และนับเป็นการสร้างอาชีพรองรับครอบครัวขยายในชุมชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. อภิปรายผล

ชุมชนบ้านบางจำ เป็นชุมชนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อประมาณ 18 ปีก่อน เนื่องจากไม่สามารถดำรงชีพอยู่ที่เดิมได้ โดยได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตป่าสมบูรณ์บริเวณลุ่มน้ำคลองยัน ต่อมาทางการได้ประกาศให้พื้นที่ป่าแถบนั้นเป็นเขตอุทยานแห่งชาติและได้พยายามที่เอากันในชุมชนออกจากพื้นที่ป่า

อย่างไรก็ตามหลังจากที่มาตั้งถิ่นฐานใหม่แล้ว ชุมชนบางจำเองก็ได้กำหนดกฎระเบียบ กติกาของชุมชนในการอยู่ร่วมกับป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่บุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่ม การรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำ การทำเกษตรกรรมเลียนแบบป่า การตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อการพึ่งตนเองและการแสวงหาพันธมิตร ล้วนเป็นสิ่งที่ชุมชนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับชุมชนในการที่จะดำรงอยู่บนผืนแผ่นดินที่ตนตั้งถิ่นฐานอยู่

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ชุมชนได้ดำเนินการขึ้นในการที่จะประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักของสาธารณชน และสร้างพันธมิตร ประกอบกับในพื้นที่บริเวณชุมชนมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์เอื้อต่อการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวก็เป็นเรื่องที่ใหม่และละเอียดอ่อนต่อชุมชน โดยเฉพาะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วยผลประโยชน์ และงานท่องเที่ยวเป็นงานบริการ ในขณะเดียวกันชุมชนบางจำก็แวดล้อมไปด้วยทรัพยากรที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะต้องเตรียมความพร้อม ในการที่จะรองรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาอีกด้วย

นอกเหนือจากการนำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาพันธมิตรแล้ว ชุมชนบางจำ ยังได้พยายามประยุกต์ให้การท่องเที่ยวสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ และวิถี ความเป็นอยู่ของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ เนื่องจากชุมชนมองว่าทรัพยากรแวดล้อมทุกอย่างคือจุดดึงดูดให้คนมาเที่ยว เพราะฉะนั้นจึงควรดูแลรักษา ไม่ควรทำลาย และนักท่องเที่ยวเองก็เปรียบเสมือนช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับสังคมด้วย

ดังที่กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า การท่องเที่ยวเป็นเรื่องละเอียดอ่อนสำหรับชุมชนบางจำ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องผลประโยชน์ และมาตรฐานในการจัดการ ดังนั้น ในกระบวนการวิจัย ซึ่งเน้น เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา จึงได้มุ่งเน้นไปที่ประเด็นดังกล่าว ทั้งการฝึกอบรมพัฒนาทักษะ การศึกษาดู งาน เพื่อเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว การจัดเวทีพูดคุย ระดม ความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฯลฯ จนกระทั่งนำไปสู่การเป็นเจ้าของกิจการการท่องเที่ยว ของ ชุมชนอย่างแท้จริงในที่สุด

ผลของการทำกระบวนการวิจัย นอกจากจะตอบสนองวัตถุประสงค์ในเรื่องการเตรียม ความพร้อมให้กับชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนแล้ว ยังได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใน กระบวนการ คิด วิเคราะห์ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีการวางแผน ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ มีการนำผล การปฏิบัติ มาทบทวนสรุปบทเรียน เพื่อนำมาปรับใช้ในการหาทางออกให้กับชุมชน อีกประการหนึ่งก็ คือ ยังก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือจากหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามา มี ส่วนร่วมกิจกรรมในการทำวิจัยกับชุมชน ดังจะเห็นได้จากการร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การร่วมประชุม เป็นต้น

บทเรียนที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำวิจัย

เนื่องจากประเด็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็น **เรื่องที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชน** จึงเป็นสิ่งที่ ชุมชนให้ความสนใจ และตระหนักในปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้น การพัฒนาจิตวิทยวิจัยอันจะนำไปสู่การ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคนในชุมชน มีการร่วม กำหนดกรอบ ขอบเขตการวิจัย และประเด็นการวิจัยร่วมกัน และเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม เป็น อย่างดีตลอดกระบวนการวิจัย

ระหว่างกระบวนการวิจัย ก็มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นระยะ ชุมชนก็ **ได้ เรียนรู้** มากขึ้น ทั้งที่เกิดจากกระบวนการวิจัย และการได้มีโอกาสสัมผัสกับนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้ปัญหา และวิธีการ **แก้ไขปัญหา** ที่เกิดขึ้น เช่น ประเด็นการมีส่วนร่วม ช่วงแรกคนส่วนใหญ่ในชุมชนมองว่าการท่องเที่ยวเป็นประโยชน์ของคนเพียงกลุ่มเดียว ก็คือกลุ่ม 5 ครอบครัวที่จัดการท่องเที่ยวในขณะนั้น ในขณะที่กลุ่มดังกล่าวมองว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการช่วงชิงจังหวะการเป็นเจ้าของกิจการให้กับชุมชนจากภาคธุรกิจเอกชน และพร้อมที่จะยกหุ้นให้กับชุมชน ซึ่งจากการจัดเวทีประชุมในกระบวนการวิจัย ก็ได้สร้างแรงกระตุ้นต่อชุมชน ส่งผลให้เกิดการขายหุ้น กับชุมชนเป็นผู้ดำเนินการในเวลาต่อมา

เรื่องของที่พักรองรับนักท่องเที่ยวในชุมชนก็เป็นอีกประเด็นปัญหาหนึ่งที่ค้นพบ จากรูปแบบ การจัดการแบบเดิมที่ให้นักท่องเที่ยวพักกับชาวบ้านหรือที่เรียกกันว่า Home Stay สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ สมาชิกในกลุ่มที่นักท่องเที่ยวไม่ได้ไปพัก ก็คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ส่วนคนที่ คณะกรรมการจัดส่งนักท่องเที่ยวให้ไปพักด้วยเป็นประจำ ด้วยเห็นว่าบ้านๆนั้นมีความพร้อมก็คิดว่า

ตนเหนื่อย ยิ่งยากกับการต้องเตรียมรับรองนักท่องเที่ยว และไม่คุ้มค่ากับรายได้ ถึงขนาดที่บางครอบครัวต้องอพยพไปนอนกับเพื่อนบ้านขณะที่บ้านให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น จากการจัดเวทีพูดคุยอีกเช่นกัน ชุมชนได้ข้อสรุปว่า การจัดให้นักท่องเที่ยวพักในรูปแบบ Home Stay คงไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน และได้ทางออกของปัญหาทางหนึ่งว่า ชุมชนควรที่จะต้องมีเรือนพักรับรองชุมชนที่เป็นส่วนกลางขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่วนรูปแบบ Home Stay ให้คงไว้เป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว

อุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาอีกประการหนึ่งคือ การที่ก่อนหน้านี้ ได้มีการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ที่ทำให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง ซึ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านวัตถุ หากแต่ผลการศึกษากลับไปขัดแย้งกับกฎหมาย และนโยบายรัฐ ทำให้ชุมชนถูกตัดทอนความช่วยเหลือด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งประเด็นนี้ภายหลังคลี่คลายลงได้ด้วยการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นโดยคนในชุมชนเอง ที่ใช้กระบวนการวิจัย เป็นกลไกใน **การประสานความร่วมมือ** กับภาคฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้หลายฝ่าย เริ่มเข้าใจชุมชนและกิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการ และก่อให้เกิดแนวทางในการประสานความร่วมมือ **วางแผนการพัฒนา** ร่วมกัน เช่นด้านการพัฒนาศักยภาพ การยกระดับมาตรฐานในการจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น

ใช้ว่าการทำวิจัยครั้งนี้จะส่งผลแต่ในด้านบวกเท่านั้น หากแต่ในด้านลบก็มีเช่นกัน จากการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนโดยกระบวนการวิจัย ได้ก่อให้เกิดความเข้าใจให้กับบุคคลบางกลุ่มเกิดความเข้าใจว่าคราวนี้ การท่องเที่ยวในชุมชนคงจะเกิดอย่างยั่งยืนแน่ และคงจะสร้างประโยชน์ให้กับกลุ่มคนเหล่านั้นได้ และในขณะเดียวกันทีมวิจัยกำลังเป็นที่ไว้วางใจให้เป็นแกนนำหลักในชุมชนด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นหากไม่หยุดยั้งช่วงชิงภาวะการนำ อาจทำให้กลุ่มตนเสียประโยชน์ เหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นช่วงหนึ่งในระหว่างกระบวนการทำวิจัยเช่นกัน หากแต่ก็สามารถแก้ไขได้ด้วยการหันหน้าเข้ามาพูดคุยกัน ที่สำคัญคือ มีทีมพี่เลี้ยงชุมชน ทั้งนักวิชาการ นักพัฒนา และผู้อาวุโสในชุมชน คอยเป็นผู้ประสาน ไกล่เกลี่ย

อย่างไรก็ดี จากการจัดกิจกรรมในกระบวนการวิจัยที่ผ่านได้ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และความร่วมมือการดูแลสุขภาพทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เกิดการทบทวนเหตุการณ์ ปัญหา สาเหตุ และหาแนวทางแก้ไข การกำหนดรูปแบบ มาตรการ การยกระดับหลายๆด้าน เช่นระบบคิด การพัฒนาขีดความสามารถ เป็นต้น เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างเห็นได้ชัด เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว และได้สร้างเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนอย่างน่าพอใจได้ในระดับหนึ่ง

ข้อสังเกตต่อกระบวนการทำวิจัย

จุดแข็ง

1. ประเด็นการวิจัยเป็นเรื่องที่ชุมชนให้ความสนใจ และอยากที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาจริงๆ จึงจะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมกระบวนการวิจัย
2. มีการกำหนดกรอบ ขอบเขต และประเด็นการศึกษาที่ชัดเจน มองสถานการณ์ร่วมกัน
3. มีการพัฒนาควบคู่กับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพ การสร้างแผนงาน และปรับแผนการดำเนินการ
4. มีการใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการวิจัย เช่น การเชิญเข้าร่วมเวที และร่วมกิจกรรมต่างๆ
5. มีที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงชุมชน คอยหนุนเสริม และเป็นคนกลางช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง
6. มีการทดลองทำตามแผน โดยการลองผิด ลองถูก การสรุปบทเรียนและการแก้ไข
7. มีการพัฒนาขีดความสามารถของทีมวิจัยเอง อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักวิจัยพื้นที่อื่นๆ

จุดอ่อน

1. กระบวนการวิจัยอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน เช่นการไปกระทบกับผลประโยชน์
 2. ทีมวิจัยชาวบ้านมีข้อจำกัดในเรื่องของการวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำเอกสารรายงาน
- อย่างไรก็ดี ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ใช่ว่าจะเกิด และปรากฏผลอย่างรวดเร็วหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัย แต่การคิดรูปแบบใหม่ คิดอย่างเป็นระบบ ประกอบกับความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นในชุมชนที่มีอยู่เดิม น่าจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของชุมชนได้ระดับหนึ่ง หากแต่วันนี้ชุมชนบางจำเอง ก็ยังมีได้มีสิ่งใดที่จะรองรับในสิทธิที่จะทำกินอยู่บนผืนแผ่นดินที่อาศัยในปัจจุบัน การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นหลายด้านก็ยังคงถูกปิดกั้นด้วยกำแพงกฎหมายอยู่ดี
- จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของทีมวิจัย มีความเห็นว่ายังมีเรื่องที่น่าเป็นห่วงอีกประการหนึ่ง คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในลุ่มน้ำคลองยัน ใช่ว่าจะมีแต่ที่ชุมชนบางจำเท่านั้น หากแต่แวดล้อมไปด้วยหลายๆชุมชน ที่สนใจจะทำกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกรุงด้วย ซึ่งปัจจุบันก็ได้เริ่มดำเนินการกันไปบ้างแล้ว สิ่งที่น่าคิดก็คือ ชุมชน หรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นมีความคิดและความตระหนักเหมือนกับชุมชนบางจำหรือไม่ และจะมีปัญหาเรื่องของการแย่งผลประโยชน์ และกระทบกับสภาพธรรมชาติในอนาคตหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ชุมชนบางจำได้รับประโยชน์จากกระบวนการวิจัย
ค่อนข้างมาก แลพร้อมที่จะประกาศว่า ณ วันนี้ ชุมชนบางจำพร้อมที่จะจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในบริเวณลุ่มน้ำคลองยัน โดยชุมชนเอง

3. ข้อเสนอแนะ

1.) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การท่องเที่ยวในลุ่มน้ำคลองยัน โดยเฉพาะที่บ้านบางจำ มุ่งเน้นไปที่การสร้าง ความมั่นคงให้กับชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากร มิใช่หวังแต่เพียงรายได้อย่างเดียว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรที่จะสนับสนุน และเปิดโอกาสให้มีการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน เพื่อความปลอดภัยของคนที่จะเข้าไปเที่ยว ไฟฟ้า ระบบการสื่อสาร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนด้วย

2. ถึงแม้ว่าผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสภาพธรรมชาติ แต่ในด้านการตลาดยังต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ชมรมผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ช่วย โดยเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์

3. การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการที่จะคิดวางแผน และการปฏิบัติ และหน่วยงานของรัฐ เช่นอุทยานแห่งชาติ ไม่ทำธุรกิจการท่องเที่ยวเสียเอง ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ดำเนินการ

4. ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ ในการที่จะอยู่ร่วมกับป่า และตระหนัก ในการที่จะช่วยกันรักษาและปกป้องทรัพยากร โดยจะเห็นได้จากการที่ชุมชนไม่มีการบุกรุกทำลายป่า การช่วยเจ้าหน้าที่ในการจับผู้บุกรุกทำลายป่าและล่าสัตว์ การปลูกป่า การร่วมกันดูแลรักษาป่า เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้อง และบุคคลภายนอกต้องเคารพในเรื่องสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วย

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการร่วมกันจัดการทรัพยากร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง องค์การบริหารส่วนตำบล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ฯลฯ ควรที่จะส่งเสริม และร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

2.) ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

1. ควรมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มทักษะในการจัดการการท่องเที่ยว อาทิ การเป็นมัคคุเทศน์ การบริการ และให้ข้อมูล ความรู้ด้านความสะอาดและความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงทักษะเฉพาะอย่าง เช่น ภาษาต่างประเทศสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ การพายเรือ เป็นต้น

2. การจัดการผลประโยชน์ภายในชุมชน ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและความเป็นธรรมในการกระจายบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบในการทำงาน และการจัดสรรรายได้
3. ควรมีการพัฒนาแหล่ง และสถานที่ เพื่อการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมและเหมาะสมตามความต้องการของนักท่องเที่ยว
4. ควรมีศูนย์ข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวภายในชุมชน
5. ควรมีการประสานกับชุมชนใกล้เคียง ในการจัดการท่องเที่ยว ในลักษณะเพื่อนคู่คิด ไม่ใช่คู่แข่งทางธุรกิจ
6. ควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์
7. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3.) ข้อเสนอแนะต่องานวิจัย

1. โครงการวิจัยนี้ สามารถทำให้ชุมชน ซึ่งเป็นผู้ร่วมกระบวนการ มีโอกาสในการเรียนรู้กระบวนการคิด วิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยกิจกรรมการพัฒนา ควบคู่กับการศึกษา เพื่อวิเคราะห์หาทางออกที่เหมาะสมในกิจกรรมที่ชุมชนกำลังดำเนินการ โดยอาศัยพื้นฐาน ข้อมูลจากการปฏิบัติจริง และยังสามารถสร้างภาคีร่วม ได้อีกด้วย ดังนั้นจึงควรขยายผลและส่งเสริมให้มีการทำวิจัยในพื้นที่อื่นๆ
2. ก่อนที่จะลงมือพัฒนาด้านต่างๆใน อนาคต โดยเฉพาะการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ควรที่จะส่งเสริมให้ชุมชนได้มีการศึกษาวิจัยด้วยชุมชนเองก่อน
3. บุคลากรในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีข้อจำกัด ในเรื่องเทคนิคในการเขียน และการวิเคราะห์ เชื่อมโยง การสรุป เอกสาร ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น พี่เลี้ยง อาจต้องช่วยในส่วนนี้ด้วย
4. หลังจากเสร็จสิ้นโครงการวิจัยนี้ไปแล้ว ควรที่จะส่งเสริมจะให้มีการทำวิจัยในประเด็นต่อเนื่อง เช่น การศึกษาเพื่อพัฒนาการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการท่องเที่ยว เป็นต้น

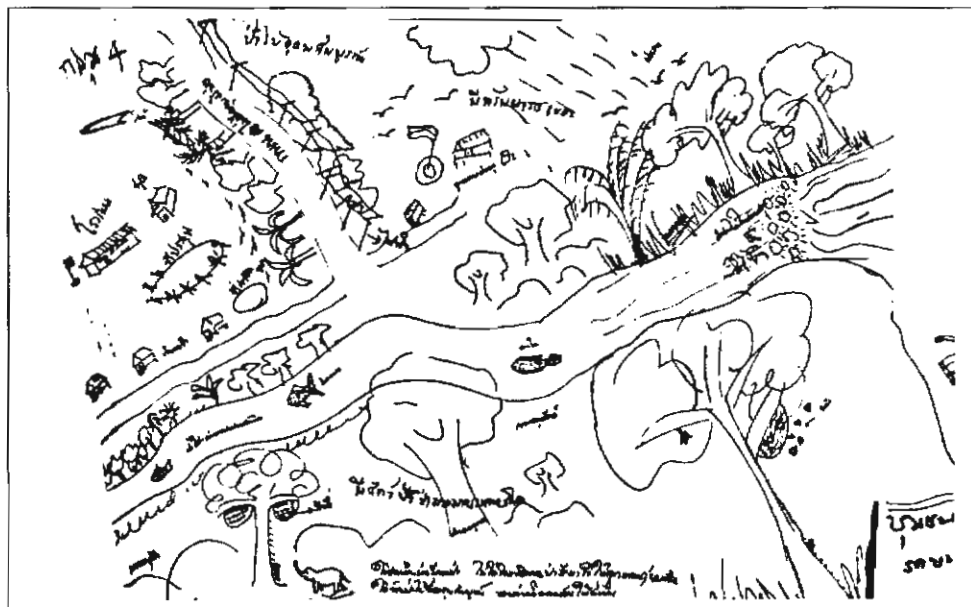
บรรณานุกรม

1. เอกสารแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวลุ่มน้ำคลองยัน (บริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง) โครงการจัดตั้งวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เอกสาร โครงการการจัดการทรัพยากรโดยองค์กรชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคใต้

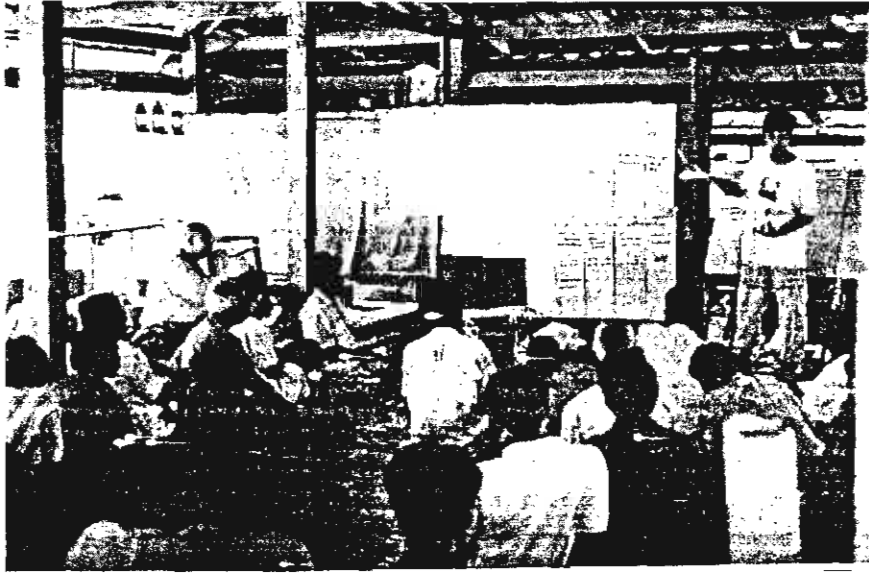
ภาพประกอบรายงานวิจัย

ภาพที่ 1. สภาพทั่วไปของบ้านบางจำ

ภาพที่ 2. บางจำในความฝัน

ภาพที่ 3. เวทีประชุมชี้แจง โครงการวิจัย

ภาพที่ 4. เวทีระดมความคิดเห็น

ภาพที่ 5-6 เวทีสัมมนา ระดมความคิดเห็น

ภาพที่ 7. นักวิชาการจาก มอ.สุราษฎร์ฯ ที่ปรึกษาชุมชน

ภาพที่ 8. การศึกษาดูงานที่ บ้านธารปราสาท จ.นครราชสีมา

ภาพที่ 9. คณะผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลองจัดการท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ

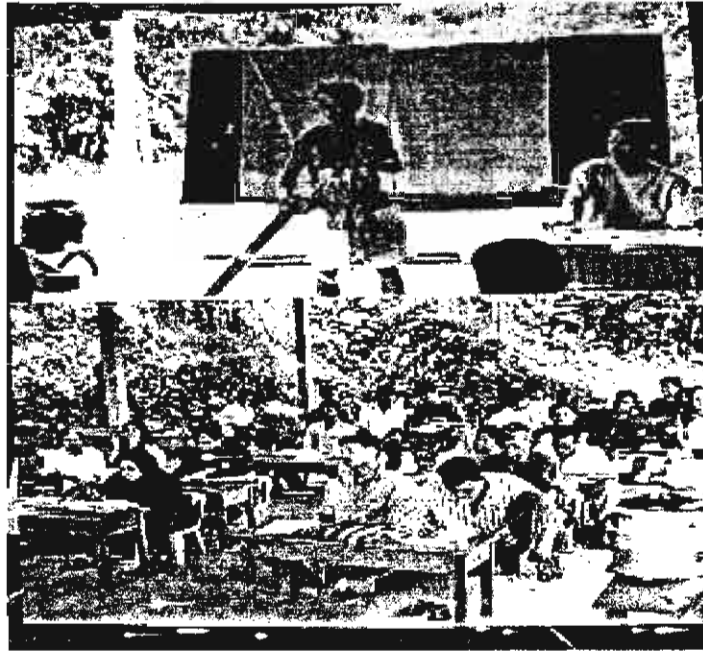
ภาพที่ 10. กิจกรรมท่องเที่ยวในสายน้ำคลองยัน

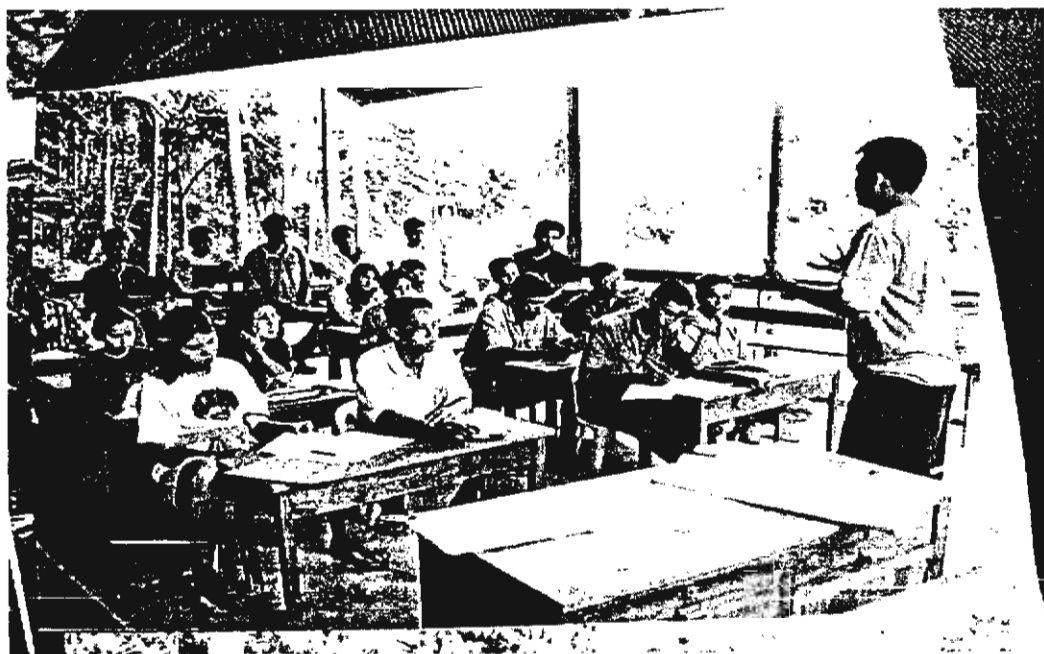
ภาพที่ 11. นักพัฒนาเอกชน ที่สัมพันธ์กับชุมชน

ภาพที่ 12. อบรมเทคนิคการพายเรืออย่างล่องแก่ง

ภาพที่ 13-14 อบรม พัฒนาทักษะการนำเที่ยว

ภาพที่ 15 อภิปราย ระหว่างการศึกษาดูงาน

ภาพที่ 16. การศึกษาดูงาน การจัดการท่องเที่ยวที่แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี

ภาพที่ 17 เส้นทางสู่บ้านบางจำ

ภาพที่ 18 . ทะเลหมอกที่ผาไทรร้อย

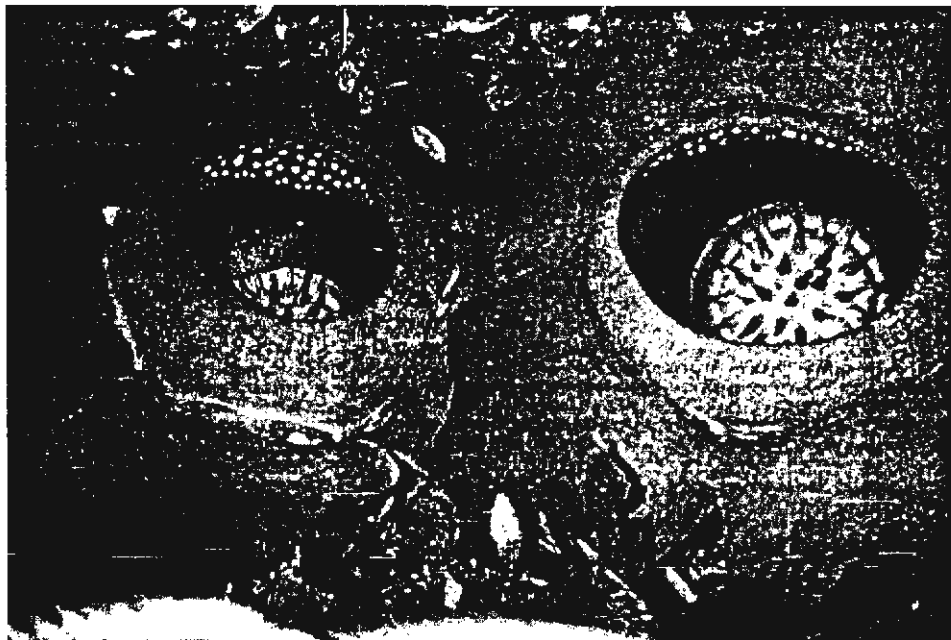
ภาพที่ 19. การชมวิถีชุมชน /ชมสวนผลไม้

ภาพที่ 20. การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ

ภาพที่ 21. น้ำตกโตนบางจำ

ภาพที่ 22. บัวผุด ดอกไม้ที่ใหญ่ที่สุด (ดอกไม้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

ภาพที่ 23. ป่อน้ำร้อน

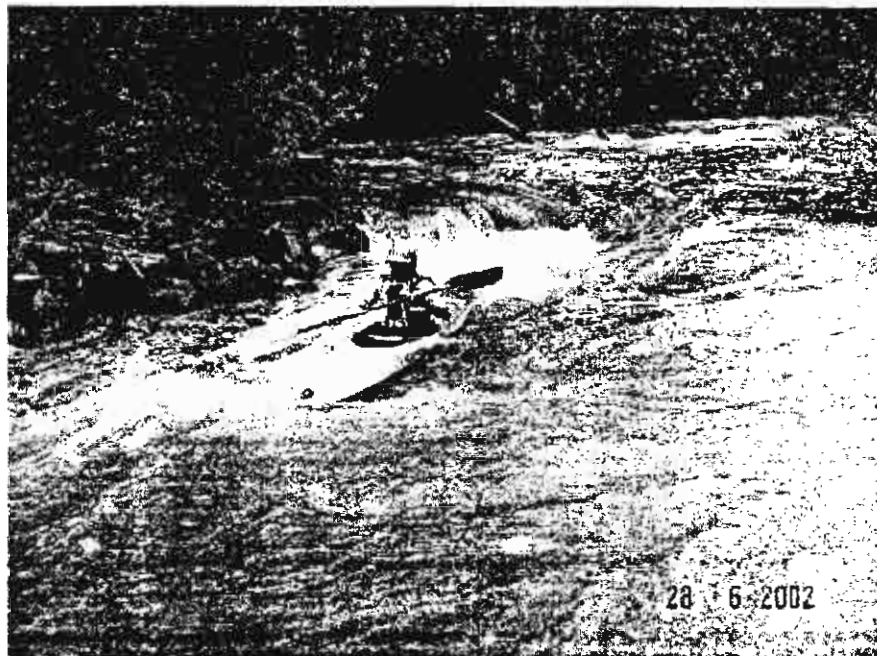
ภาพที่ 24. นกเงือก มีมากที่บริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง

ภาพที่ 25. การล่องแก่งคลองยันด้วยเรือยาง

ภาพที่ 26. การล่องแพไม้ไผ่

ภาพที่ 27.การล่องแก่ง

ภาพที่ 28. แคมป์ไฟ ที่หาดปากซุน

ภาพที่ 29. แคมป์พักแรมที่หาดปากซุน

ภาพที่ 30. กิจกรรมทดลองจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

รายชื่อนักวิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการ

1.ชื่อ นายสามารถ สุขบรรจง

2.ที่อยู่ 1 หมู่ที่ 15 ต.ตะกุกเหนือ อ.วิภาวดี
จ.สุราษฎร์ธานี 84180

3.ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา ร.ร.วัดบางหัว อ.เขียร์ใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
ระดับมัธยมศึกษา ร.ร.วิเชียรประชาสรรค์ อ.เขียร์ใหญ่
จ.นครศรีธรรมราช
ระดับอุดมศึกษา กำลังศึกษา คณะวิทยาการจัดการ
สาขารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4.ประวัติการทำงาน

2538 เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านบางจำ
2540 เป็นแกนนำก่อตั้งกลุ่มบริการการท่องเที่ยวบ้านนครบางจำ-
อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง
2542-2545 เป็นคณะกรรมการบริหาร โครงการการจัดการทรัพยากร
โดยองค์กรชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคใต้
2544-ปัจจุบัน เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ
ปัจจุบัน เป็นเจ้าหน้าที่ข้อมูลโครงการนำร่องเพื่อพัฒนา
เกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อยภูมิเวศน์ภาคใต้ตอนบน

รายชื่อทีมวิจัย

1.นายอุดมศักดิ์ จันทร์จัน

เลขที่ 4 หมู่ที่ 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่ง อ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี

2.นายประสาธ บัวเมือง

เลขที่ 68 หมู่ที่ 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่ง อ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี

3.นายวิศิษฐ์ สุขบรรจง

เลขที่ 1/3 หมู่ที่ 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่ง อ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี

4.นายวุทธิชัย .เพ็งมาก

เลขที่ 9 หมู่ที่ 15 ต.ตะกุกเหนือ กิ่ง อ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี

ที่ปรึกษาโครงการ

อ.สอรัฐ มากบุญ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

อ.นิวัฒน์ ไช้เต็กม

ร.ร.พุนพินพิทยาคม

นายเทพสิน ผ่องแก้ว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้เขต 5

นายสมพล ศัลย์ประดิษฐ์

นักวิชาการป่าไม้ สำนักงานป่าไม้เขตสุราษฎร์ธานี

น.ส.ปิยนุช พรหมจันทร์

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

นายกิตติศักดิ์ สุวรรณจันทร์

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ

นายสินธุ แก้วสินธุ์

โครงการการจัดการทรัพยากรโดยองค์กรชุมชนในพื้นที่
ลุ่มน้ำภาคใต้

น.ส.นฤมล ขาวนวล

กองประสานงานกลาง งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เครือข่าย
ลุ่มน้ำภาคใต้

ผู้ประสานงานโครงการ และ ที่ปรึกษา

นายประวิณ จุลภักดี

โครงการป่า-ทะเลเพื่อชีวิต จังหวัดสุราษฎร์ธานี